ÑAPA

zaterdag 19 april 2014

Met de kinderen de keuken in
Paasbrunch

Pagina 9, 10 & 11

Inhoud

Voorpagina 1

Inhoud 2

Uitgelicht 3

Gezondheid 4 & 5

Literatuur 6 & 7

Eten & drinken 8 t/m 11

Puzzels 12

Columns 13

'Curaçao heeft een overvloed aan vrije energie' 14 & 15

Mens & Werk 16

Management 17

Good governance 18

Recht 19

Bestemming 20

Foto van de week.

Echte hondenliefde bij de familie Meulens. De foto van deze zoet en vredig slapende vrienden werd opgestuurd door Noraly Meulens.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem dan naar napa@amigoe.com

Colofon

BLADMANAGER Linda van Eekeres
email: napa@amigoe.com
telefoon: 7672000

EINDREDACTEUR Hans Vaders

VORMGEVING Wendela Ataliede, Linda van Eekeres, Sarah Kuiper, Oscar Vanegas

Aan deze Ñapa werkten mee:

Marja Berk, Monique Casimir, Dick Drayer, Erik van Kampen, Brede Kristensen, Shakti-Aroena Lakhi, Judice Ledeboer, Roxanne Martha, Wouter Mol, Islelly Pikerie, Milangela Plate, Jan de Ruijter, Cisca Rusch, Mildred Schwengle, May Voges, Miriam de Windt, Ken Wong

Thuis.

Verkiezingen

Monique Casimiri

We hebben vorige maand verkiezingen gehad in Nederland. Op lokaal niveau, gemeenteraadsverkiezingen. Dan doen ook de landelijke partijen mee, maar ook veel lokale partijen. Dorpsbelangen en dergelijke. Ik vind de landelijke politiek al een ver van mijn bed show, dus je zou denken dat ik het op lokaal niveau beter zou snappen, maar niets is minder waar. Die lijkt nog ondoorzichtiger dan op landelijk niveau. Niet eens zo zeer dat er meer partijen zijn, als wel meer belangen.
De vraag of ik zal stemmen komt echter niet in mij op. Ik stem. Dat is een recht en zeker voor vrouwen nog niet zo heel lang. Nog geen honderd jaar. Maar stemmen en verkiezingen in Nederland zijn best saai. Zo worden er wel debatten gevoerd en daar mag je ook nog bij zijn, maar dat gebeurt zonder veel toeters en bellen. Nederland is zo ontzettend gestructureerd, dat afwijken niet eens in je opkomt. In elk dorp worden houten aanplakborden geplaatst. Een paar weken voor de verkiezingen. Op die borden mogen partijen hun posters plakken. De ongeschreven regel is dat je niet over elkaar heen plakt, dus netjes naast elkaar. Allemaal in het gelid. Leuk was het dan ook dat daar toch een relletje over ontstond, omdat één partij zich hier niet aan confirmeerde en over andere partijen heen plakte. Ik sta niet achter de standpunten van deze partij, maar die muiterij vond ik wel leuk.
Dan de dag van de verkiezingen. Bij ons in het dorp zijn verschillende stemlokalen, meestal in scholen, waar je dan mag stemmen. Daar zit weinig verschil in met Curaçao. Je brengt je stem uit, die wordt later geteld en dan wordt de uitslag bekendgemaakt.
Ik mocht zelf voor het eerst stemmen op Curaçao. Ik was een jaar of negentien. Samen met een hoop vrienden gingen we op de dag van de verkiezingen al vroeg op pad. In de auto met vlaggen van alle partijen reden we luid toeterend rond. We waren zeker niet allemaal voor één partij, vandaar ook de willekeur aan vlaggen. Maar we maakten ook geen onderscheid. We waren vrienden en konden elkaars standpunten respecteren. Onderweg kwamen we stoeten tegen van partijen met daarin vrienden die openlijk hun voorkeur uitspraken voor een partij. Het ging zelfs zover dat sommige mensen hun huis in de kleur van de partij verfden. Je bent er trots op waar je voor staat straalden de verkiezingen uit.
Nee, dan in Nederland. In het stembureau is het stil. Er wordt niet gepraat en er wordt zeker niet gevraagd op wie je hebt gestemd. Dat is een soort van taboe in Nederland. Dat verbaast mij iedere keer weer. Je geaardheid mag openlijk besproken worden, je mag doodgaan op televisie, drugs en seks zijn geliefde onderwerpen op de tv, men noemt zich hier vooruitstrevend en liberaal, maar je salaris is zo'n onderwerp waar men het liever niet over heeft, en je politieke voorkeur, dat is een groot geheim.

Uitgelicht.

'Wat niemand weet'

Jeugdtheaterschool Drazans sloot afgelopen weekeinde het seizoen af met voorstellingen in Teatro Luna Blou. Zaterdag stonden de kinderen van 6 tot 12 jaar twee keer op de planken en zondag was het de beurt aan de jongeren tot 20 jaar. Het thema was 'Wat niemand weet' en dat werd heel divers ingevuld. Rotary club Willemstad maakte de optredens mede mogelijk. Drazans begint in augustus weer met de nieuw dans-, zang- en toneellessen. Van 22 tot en met 25 april is er een vakantieplan, een theater- en dansweek. Informatie is verkrijgbaar via 4624045 en 5605656. Ook is er nog een theatervoorstelling, De Gelaarsde Kat, op het landgoed van Landhuis Klein St. Michiel. Deze wordt gespeeld op 17, 18, 24 en 25 mei.

Foto's: **Cisca Rusch**

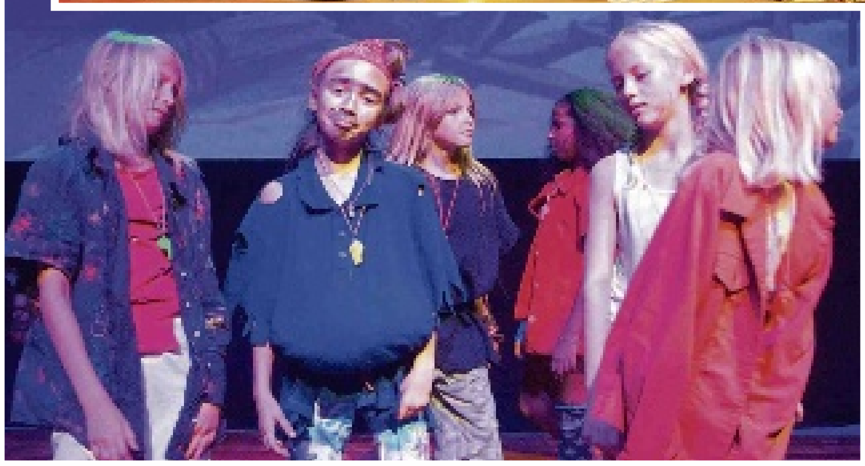

Medisch.

Vragen over... galstenen

De galblaas is een klein peervormig hol orgaan, rechtsboven in de buik. In de galblaas wordt gal (geproduceerd door de lever) geconcentreerd en opgeslagen. Gal is een vloeistof, die belangrijk is voor de spijsvertering in de darm (met name de vertering van vetten).

Tekst: **Wouter Mol**

De gal vloeit van de lever door de hoofdgalgang naar de twaalfvingerige darm (het duodenum). Via een zijgang is de galblaas verbonden met deze hoofdgalgang. Wanneer de darm even geen gal nodig heeft, vloeit het overschot aan gal door de zijgang naar de gal¬blaas en wordt daar geconcentreerd en opgeslagen. Zodra er voedsel - en vooral vet voedsel - in de darm komt, perst de galblaas zijn inhoud door de galgangen in de darm. Wanneer de galblaas verwijderd is, wordt deze functie overgenomen door de lever en de hoofdgalgang.

Wat voor klachten geven galstenen?
Veel mensen hebben galstenen zonder dat ze er iets van merken. Als er wel klachten ontstaan zijn het meestal:

- Heftige buikpijnaanvallen die gepaard gaan met een gelige verkleuring van het oog-wit en de huid, ook wel geelzucht (icterus) genoemd. Een galsteen heeft de galgang naar de darm verstopt waardoor de gal niet meer bij het te verteren voedsel kan komen. Het gevolg is een ontkleurde ontlasting (stopverfkleur). De gal komt in het bloed terecht, met als gevolg een gelige verkleuring van de huid en bruine urine. Ook kan een infectie van de galwegen met hoge koorts ontstaan. In deze situatie is meestal een acute ingreep noodzakelijk.
- Veel buikpijn, maar zonder het optreden van geelzucht. Een galsteen is vastgeklemd in de uitgang van de galblaas en sluit deze helemaal af. Er is een grote kans op een galblaasinfectie met veel pijn en hoge koorts. Een infectie kan ook zonder afsluiting of andere duidelijke aanleiding ontstaan. Ook in deze situatie is een acute ingreep (operatie) meestal de beste behandeling.
- Een scherpe pijnaanval in de rechter bovenbuik, vaak uitstralend naar de rug, gepaard gaande met misselijkheid/braken. De patiënt heeft meestal drang om te bewegen. Ook minder heftige vormen met vagere klachten komen voor. Dit is een galsteenkoliek. Er is een steentje in de uitgang van de galblaas of ergens in de galgangen klem geraakt. De pijn kan vanzelf ophouden als het steentje weer losraakt en in een wijder gedeelte of in de darm terechtkomt òf wanneer de galblaas te uitgeput is om nog verder te persen. De behandeling bestaat in eerste instantie uit het beëindigen van de koliek met medicijnen, daarna kan een operatie worden overwogen.
- Aanvallen van vage pijn, misselijkheid en een naar gevoel in de (rechter)bovenbuik, vooral na het eten van vet, ei, chocola of bepaalde groenten, zoals koolsoorten.

Wat zijn de oorzaken van galstenen?
Duidelijke oorzaken van galstenen of een galblaasinfectie zijn niet bekend. Galstenen worden vaak veroorzaakt door een abnormale samenstelling van de gal (te veel cholesterol bijvoorbeeld), blokkering van de galuitstoot, infectie of erfelijke factoren. Met het vorderen van de leeftijd, neemt de kans toe om galstenen te krijgen. Kinderen hebben er zelden last van. Extra risico lopen mensen met een voedselallergie, mensen die te vet eten, en zwaarlijvige mensen.

Wat kunt u doen aan galstenen?
Afhankelijk van de ernst en de soort klachten zijn verschillende behandelingen mogelijk of noodzakelijk.
Dieet: lichte galsteenklachten kunnen vaak met een vetarm dieet goed onder controle worden gehouden.
Medicijnen: een acute koliekaanval kan goed bestreden worden met een zetpil of injectie met een pijnstiller, die ook meteen de kramp van de galblaas en de galgang opheft.
E.R.C.P.: galstenen die zich in de hoofdgalgang tussen de lever en de darm bevinden kunnen meestal verwijderd worden met een endoscopie. Via de slokdarm en de maag wordt een flexibele buis in de twaalfvingerige darm gebracht. Met een grijpertje wordt de galsteen weggehaald. Dit lukt niet in alle gevallen, waardoor soms toch een operatie nodig is.
Operatie: de beste methode om galsteenklachten te behandelen is een opera¬tieve verwijdering van de galblaas inclusief alle stenen (een cholecystectomie). Wanneer alleen de stenen worden verwijderd zal de galblaas niet genezen, maar weer nieuwe stenen gaan vormen. Daarom zijn methoden als het vergruizen van galstenen, of het oplossen met medicijnen, niet echt succesvol.

Er zijn twee methoden om de galblaas te verwijderen, een laparoscopische (kijk)operatie of een conventionele operatie.

Laparoscopische galblaasverwijdering

Deze methode heeft in het algemeen de voorkeur. Allereerst wordt via een naald een speciaal gas in de buikholte geblazen. Hierdoor ontstaat ruimte en het geeft de chirurg een goed overzicht. Door kleine sneetjes in de buikwand worden instrumenten ingebracht: vlak onder de navel een buis met een lamp en een camera (de laparoscoop) en aan weerszijden de hulpinstrumenten.
Eerst worden de galgang, die van de galblaas naar de hoofdgalgang loopt, en de bloedvaten van de galblaas opgezocht, afgeklemd en doorgeknipt. Dan wordt de galblaas losgemaakt van de lever en met stenen en al via de laparoscoop verwijderd. Het gas wordt uit de buik weggezogen en de wonden worden met enkele hechtingen gesloten.
In een klein aantal gevallen blijkt tijdens de operatie dat het niet mogelijk is om op deze manier veilig de galblaas te verwijderen. De galblaas kan bijvoorbeeld te sterk vergroeid zijn met de omgevende weefsels, door eerdere ontstekingen of buikoperaties. Er wordt dan overgegaan tot een conventionele operatie.

Conventionele galblaasverwijdering

Bij de conventionele methode maakt de chirurg een snede in de buikwand, die ofwel schuin onder de rechterribbenboog, ofwel in de lengterichting midden in de bovenbuik loopt. Meestal is een snede van 10 à 15 cm. voldoende om bij de galblaas te kunnen. Het verwijderen van de galblaas gaat in principe op dezelfde wijze als tijdens de laparoscopie, alleen heeft de chirurg nu rechtstreeks contact met de organen.

Is het erg om zonder galblaas te leven, moet u een dieet volgen?
Na de verwijdering van de galblaas hoeft u geen dieet te volgen. Met vet eten moet u echter nog voorzichtig zijn. Probeer steeds meer uit wat u allemaal kunt verdragen. Hebt u klachten na het gebruik van bepaalde voedingsmiddelen, laat deze dan weg en probeer het later nog eens. Het is de bedoeling dat u na korte tijd weer eet wat u gewend was.

De functie van de galblaas wordt namelijk voor een groot deel overgenomen door de lever en de hoofdgalgang.

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche.

Mens en economische crisis (2)

In de vorige rubriek heeft u kunnen lezen over factoren die in tijden van economische crisis, voor een verhoogde kans zorgen op het ontwikkelen van psychische klachten. In deze rubriek wordt ingegaan op enkele negatieve effecten die een economische crisis direct of indirect kan hebben op gezinnen, werkdruk en sociale cohesie.

Tekst: **Milangela Plate**

Economische stress ten gevolge van werkloosheid en/of financiële en materiële tekortkomingen, kan een ontwrichtende uitwerking hebben op gezinnen.
Soms is de door gezinnen ervaren economische stress dermate sterk dat het leidt tot ongewenste doch noodgedwongen (tijdelijke) scheidingen. Werkloosheid (onder pas afgestudeerde jongeren) leidt er in Engeland bijvoorbeeld toe dat de hoofdverdiener zijn gezin verlaat om naar een ander land te emigreren in de hoop dat hij daar meer kans heeft op werk en inkomen waarmee hij alsnog zijn gezin kan onderhouden. Dit fenomeen zien wij ook in onze regio.
Economische stress kan ook tot uiting komen in onder meer spanningen tussen gezinsleden, (fysiek/psychisch) geweld in een gezin, alsook verwaarlozing van kinderen in het gezin en opvoedingsproblemen door onder meer relatieproblemen, psychische problemen en/of verslavingsproblematiek bij de ouder(s).
Volgens een rapport van de United Nations (2011) wordt in Engeland en Schotland in tijden van economische crisis vaker een beroep gedaan op kinderbescherming. In de Verenigde Staten zijn de aanmeldingen bij opvanghuizen voor slachtoffers van huiselijk geweld met 75 procent toegenomen sinds de economische crisis is ingezet. De meest voorkomende redenen van geweld die, bij aanmelding, worden opgegeven zijn baanverlies en financiële problemen. Huiselijk geweld lijkt daarbij in ernst te zijn toegenomen, maar door een uitzichtloze financiële situatie zien slachtoffers zich vaak genoodzaakt toch bij hun partner te blijven.
Op Curaçao, in India en het Verenigd Koninkrijk werd eveneens een toename van huiselijk geweld gerapporteerd.

Ziekteverzuim

Economische crisis kan een bron van stress zijn op zowel bedrijfs- als op werknemersniveau.
Door economische crisis zijn bedrijven geneigd minder personeel aan te nemen en bij afvloeien of vertrek geen vervanging te zoeken, met als gevolg een verhoogde werkdruk voor de overgebleven medewerkers omdat dezelfde hoeveelheid werk nu door minder mensen dient te worden uitgevoerd. Behalve de toegenomen werkdruk, heerst bij de overgebleven medewerkers vaak nog onzekerheid over het behouden van de eigen baan. Dit alles is niet bevorderlijk voor het werkplezier en welzijn op de werkvloer.
De vrees voor baanverlies, in tijden van economische crisis, doet de overgebleven medewerkers aanvankelijk weliswaar minder verzuimen. Het is echter vaak maar een kwestie van tijd eer vermoeidheid, een gespannen werksfeer en stressklachten hun tol eisen bij de achterblijvers en het (langdurig) ziekteverzuim in een bedrijf toeneemt.
Volgens een onderzoek genaamd 'Protecting people, promoting Jobs (2009)' is het belangrijk voor werkgevers die door economisch moeilijke tijden heen laveren, om de werkdruk realistisch te houden voor hun personeel. De kunst is ook om juist niet te snijden in opleidingsbudget, maar dit daarentegen aan te wenden om medewerkers in tijden van crisis gemotiveerd te houden.

Sociale ongelijkheid en sociale exclusie

In landen waar een (gedegen) sociaal zekerheidsstelsel ontbreekt, kan het verschil tussen arm en rijk zich verder manifesteren in tijden van economische crisis, waarmee sociale ongelijkheid en sociale exclusie op de loer liggen. In die landen waar geen sociaal zekerheidsstelsel bestaat, kan een werkloze immers geen beroep doen op een uitkering. Zonder voldoende financiële middelen kan men vervolgens geen toegang krijgen tot belangrijke zaken zoals gezondheidszorg. Sterker nog, wanneer de hoofdverdiener van een gezin zijn baan verliest kan een kwetsbaar gezin (verder) in armoede of schulden terecht komen, bijvoorbeeld in het geval dat familie- of gezinsleden ziek worden en dure medische zorg nodig hebben.
Van sociale ongelijkheid en sociale exclusie is ook sprake wanneer niet iedereen in een samenleving onderwijs kan genieten. Onderwijs is een instrument waarmee individuen hun kansen op het gebied van werk en inkomen kunnen vergroten. Derving van inkomsten van een gezin heeft soms uitval op school (dropout) tot gevolg. Kinderen worden van school gehaald om te besparen op kosten. Deze kinderen gaan veelal niet terug naar school wanneer betere tijden zijn teruggekeerd. Helaas blijven hun toekomstmogelijkheden hierdoor beperkt en daarmee ook de mate waarin ze opgewassen zijn tegen volgende economische recessies.
Kenmerkend voor mensen die leven in armoede is dan ook een lager gezondheidsniveau, alsook een lager opleidingsniveau, door beperkte toegang tot gezondheidszorg en onderwijs.
In sommige landen trachten overheden het ontstaan danwel de vergroting van sociale ongelijkheid in tijden van economische recessie tegen te gaan, door het treffen van allerlei overheidsmaatregelen. Hierover meer in de derde en laatste rubriek over de mens en economische crisis.

Sociale cohesie

Door een economische crisis kan de sociale cohesie van een samenleving onder druk komen te staan, waarop sociale onrust, verdeeldheid, vijandigheid, een anti-immigratiesfeer, onvrede en frustratie gaan heersen, wat zich soms uit in afwijkend gedrag zoals (huiselijk) geweld en (publieke) protesten. In het Midden-Oosten en in Zuid-Afrika is er, volgens het rapport van de United Nations (2011), een toename te zien van sociale en politieke onrust als gevolg van werkloosheid onder jongeren en verhoging van de prijzen van basisbenodigdheden zoals voedsel.

Positieve effecten

Een economische recessie is echter niet alleen kommer en kwel. Het kan soms ook gunstige effecten hebben op mensen. Mensen worden doorgaans creatiever in tijden van economische crisis, in die zin dat men innovatief en zelfvoorzienend wordt, waarna er bijvoorbeeld meer initiatieven voor landbouw zijn, soms ondersteund vanuit de overheid. Weer een ander maakt, als gevolg van werkloosheid, van zijn hobby zijn beroep en start een eigen bedrijf op.
In welvarende landen is het zo dat tijden van economische crisis positieve effecten lijken te sorteren op de gezondheid van mensen, onder meer door een aanpassing van de levensstijl. Mensen gaan op zoek naar goedkoop vertier, zoals wandelen, fietsen en zwemmen, met als gevolg meer beweging. Ook neemt men minder deel aan het autoverkeer, wat gunstig is voor het milieu. Mensen gaan minder vaak uit eten en bereiden vaker zelf een maaltijd thuis, wat doorgaans gezonder is. Deze levensstijlaanpassingen hebben uiteindelijk als positief effect dat men lichamelijk en psychisch beter in z'n vel zit en meer zelfvertrouwen heeft.
In landen waar er een alcoholbeleid wordt gevoerd is er in tijden van economische crisis minder alcoholconsumptie en daarmee een lager aantal sterfgevallen, door minder suïcide en verkeersongevallen (door dronkenschap).

Dit artikel is gebaseerd op mijn bijdrage aan het NBA Opleidingen - DCAA jaarcongres 'De toekomst van de sociale zekerheid en de gevolgen voor de economie in crisis' (2012). Het oorspronkelijke en volledige artikel draagt de titel 'De mens in economie in crisissen' is opgenomen in de congresbundel van het betreffende congres.

Milangela Plate is gerontoloog/psycholoog.
Psychologisch Adviesbureau Take Care B.V.
Email: milangela.plate@takecare.cw

Een nieuwe Murakami...

De titel van de nieuwste roman van Haruki Murakami (zojuist 65 geworden) geeft al veel te denken: 'De kleurloze Tsukuru Tazaki en zijn pelgrimsjaren'. De inhoud van het boek geeft ook veel te denken. En als je denkt er na 300 pagina's min of meer doorheen te zijn en je begint aan het laatste hoofdstuk, merk je tot je verbazing dat je nu helemaal aan het denken wordt gezet. In dat hoofdstuk blijken alle normale vanzelfsprekendheden op losse schroeven te staan.

Tekst: **Brede Kristensen**

Dit boek had ook als titel kunnen hebben: de ondraaglijke lichtheid van het bestaan (à la Milan Kundera, de net 85 jaar geworden Tsjechische schrijver). Want, zo realiseert de hoofdpersoon Tsukuru zich, de 'tijd bezit nauwelijks iets wat je zwaarte kunt noemen'. De tijd is als de wind, die alles doet verwaaien. Hoezeer we als persoon een stempel op de loop van het gebeuren proberen te drukken, ons bestaan lijkt amper sporen achter te laten.

Het teken van de naam Tsukuri verwijst in het Japans, zo begrijp ik, tevens naar 'de maker'. 'Zijn vader leek verheugd dat hij hem niet voor niets Tsukuru, Maker, had genoemd'. Dat was toen Tsukuru besloot civiel ingenieur te worden met de bedoeling stationsgebouwen te ontwerpen. Dan volgt de zin: 'Dit was waarschijnlijk de eerste en de laatste keer dat Tsukuru zijn vader blij had gemaakt'. Want Tsukuru realiseert zich verschrikkelijk goed dat er heel weinig of niets te maken valt, dat hij, zoals iedereen, een radertje is in een onvoorstelbaar groot en gecompliceerd geheel.

Hij bouwt en verbetert stations zodat de passagiers probleemloos kunnen doorstromen van de ene trein naar de andere en naar de uitgang. Disfunctionele flessenhalzen, zoals de verstopt rakende roltrappen op het Centraal Station in Amsterdam, vervangt hij door gemakkelijk toegankelijke ruime trappen. Daarover denkt hij goed na. Maar dat is natuurlijk iets anders dan 'maken'. Eerder zoiets als 'in betere banen leiden'. Zorgen dat de wind zijn verwaaiende werk goed kan verrichten, zodat de loop der gebeurtenissen niet stokt. In zijn werk is Tsukuru goed. In zijn persoonlijke leven lijkt de tijd stil te staan. Lijkt, want dat is maar schijn. Er gebeurt heel veel, al lijkt het op niets. Al lijkt hij in zijn eigen ogen op een kleurloze figuur, deze kleurloze figuur is bezig met zijn persoonlijke, unieke pelgrimstocht om het verleden te verwerken, zodat het kan verwaaien. Paradoxalerwijze zal hij dan toch sporen achterlaten. Het bestaan is licht, maar niet niets. Dat is waarover deze roman gaat en wat vooral in het laatste hoofdstuk subliem tot uitdrukking komt. Wat is er gebeurd? Op de middelbare school heeft hij twee vrienden en twee vriendinnen.

De tekens van hun namen verwijzen naar kleuren, de jongens naar blauw en rood, de meisjes naar wit en zwart: 'witje' en 'zwartje' worden ze genoemd, hun bijnamen. Alleen zijn teken is kleurloos. Daarom wordt hij gewoon bij zijn echte naam genoemd; Tsukuru. Deze vijf tezamen vormen een hechte kring, zo hecht dat het ondenkbaar is dat ze zonder elkaar door het leven kunnen. Na hun diplomering kunnen de kleurtjes doorstuderen in hun geboortestad. Tsukuru kan en wil slechts één ding. Hij heeft geen andere keus dan civiele techniek te studeren. Om later stations te kunnen bouwen moet hij naar het verre Tokio. Om de zoveel maanden reist hij naar huis om zijn ouders en vrienden te zien. Dan, als een donderslag uit heldere hemel komt het bericht dat hij uit de vriendengroep is verstoten. Ze geven hem zonder uitleg te kennen geen enkel contact meer op prijs te stellen. Tsukuru heeft het gevoel dat de grond onder zijn voeten wegzinkt. Het lijkt op een sterfproces. Is hij zelf de schuldige? Hij heeft de neiging de schuld voor de verbreking op zich te nemen, al weet hij niet wat er is gebeurd, noch wat zijn aandeel erin is. Als hij er met moeite weer een beetje bovenop krabbelt, sluit hij een hechte vriendschap met een jongere medestudent, die echter na enige tijd in het niets verdwijnt. Het grootste deel van het boek gaat over Tsukuru's zoektocht naar het waarom van verbroken vriendschap. Overigens een terugkerend thema bij Murakami. Zijn eerste grote roman Norwegian Wood (1987) staat ook in het teken van destructieve invloed van vriendschap. Omdat, zoals we van Haruki Murakami gewend zijn, het boek niet zonder spanning is geschreven, zal ik over de feitelijke lijn der gebeurtenissen niet uitweiden. Het geheim moet niet verklapt worden.

De verhaallijn is op het eerste gezicht eenvoudig. Een traumatische jeugdervaring houdt de hoofdpersoon in de ban. Zijn leven staat in het teken van die ervaring. Gewild en ongewild is hij op zoek naar het waarom ervan. Stap voor stap wordt duidelijk dat de kwestie gecompliceerd is en het leven van ook de andere betrokkenen heeft getekend. Tsukuru is een door en door gewoon iemand, zoals de meeste mensen. De ervaring van verstoting dwingt hem tot inkeer en nadenken over zichzelf. Omdat de hoofdpersoon zo uitdrukkelijk doorsnee is, zullen lezers zich in principe in hem kunnen herkennenen zullen ze hem in zijn pelgrimstocht kunnen volgen.

FURNITURE PALACE
W. Churchillweg 201
Tel.: 868-5566
www.furniturepalace.biz
Like us on facebook

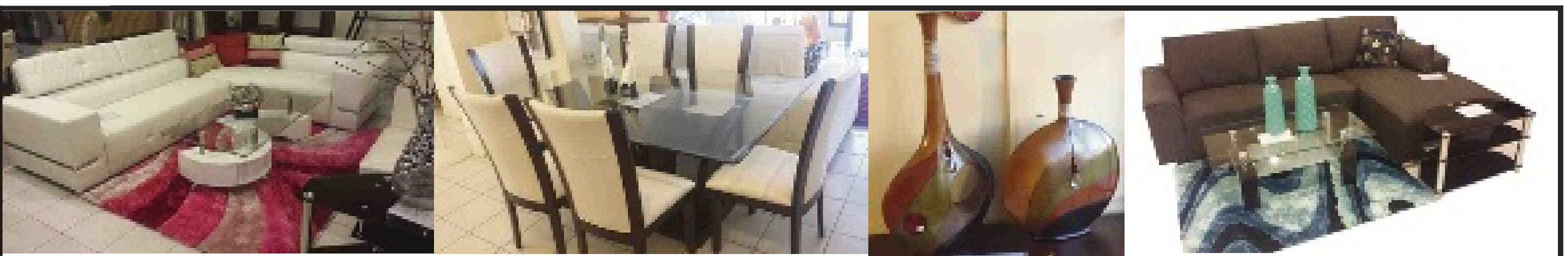

Voor de mooiste: • Sofa sets • Eetkamer sets • Tapijten • Decor, etc

en wat voor een!

Of de lezers dat ook doen, is nog de vraag, want veel mensen hebben er een handje van om aansluiting te zoeken bij de groteske machtigen der aarde en zich zelfs met hen te identificeren. Maar het feit dat er in Japan al binnen enkele maanden een miljoen exemplaren werden verkocht, geeft aan dat wij bereid zijn tot zelfreflectie. Wellicht dat dit boek een gevoelig en urgent thema aansnijdt, dat ons stiekem allemaal bezighoudt. Al zijn we niet zelf de oorzaak van kwade dingen die gebeuren en waaronder we zelf lijden, ons onderbewuste vertelt ons in onverwachte dromen dat we eigenlijk best tot hetzelfde kwaad in staat zijn. Met andere woorden, we maken allemaal deel uit van het kwaad om ons heen.

In veel opzichten lijkt Haruki Murakami door de grote Japanse schrijver Natsumi Soseki (1867-1916) te zijn beïnvloed. Soseki volgde hetzelfde recept: er is iets in iemands jeugdjaren gebeurd, iets dat het leven van die persoon is gaan tekenen, iets dat hem langzamerhand dwingt tot existentiële reflectie en dat hem tenslotte verlichting in de dubbele zin van het woord brengt en dat bovendien de toekomst open houdt. Letterlijk open houdt. Dus onbestemd. Zo eindigen zijn romans ook. Geen afgerond verhaal, maar een verhaal dat uitzicht biedt op een weidse open horizon. Deze roman van Murakami doet wederom sterk aan Soseki denken, maar er is een belangrijk verschil. Bij Soseki is de plot absoluut minimaal. Na de gebeurtenis toentertijd laat hij het leven rustig doorkabbelen, ogenschijnlijk gewoon, maar in wezen geheimzinnig, bijna mystiek, alsof het hele universum zich in een simpel gesprek of een bloeiende kersenboom manifesteert. Het zijn de kleine nuances en nauwelijks opvallende tekenen in het dagelijkse leven, die Soseki's hoofdpersonen tot reflectie aansporen. Zijn werk heeft iets subtiel haiku-achtigs. Dat is trouwens het geval met veel belangrijke Japanse auteurs, te beginnen met Matsuo Basho (zijn voornaam was Basho), deze in de 17e eeuw rondzwervende zen-dichter, die zoveel prachtig-mysterieuze haiku's heeft achtergelaten. Murakami staat in die traditie. Maar hij zocht ook aansluiting bij de traditie van het actieve Westen met zijn onverzadigbare behoefte aan spanning, opwinding, nieuwigheden en, niet te vergeten, voorspelbaarheid. Hij liet die tradities samenvloeien in een voor hem typische vorm van koortsachtig, bijna magisch realisme (hij noemt het 'mijn ervaring met de realiteit'). After Dark (2004) is daarvan een voorbeeld. Nu lijkt daarin een keer te zijn gekomen. Deze laatste roman bevat overigens nog wel enkele losse magisch-realistische elementen. Bijvoorbeeld wanneer in de werkelijkheidsbeleving van Tsukuru droom en realiteit aarzelen in een betekenisvol verband samen te vloeien. Of wanneer zijn nieuwe vriend hem vertelt over een tot spoedig sterven gedoemde persoon die echter als in een estafette zijn sterfstokje kan overdragen aan een ander. Was dat stokje overgedragen op deze vriend? En was het nu de bedoeling dit stokje thans op hem, Tsukuru over te dragen? Dat zijn weer van die magisch-realistische momenten. In deze roman van Murakami functioneren die elementen echter matig. Ze worden niet integraal en overtuigend met het grote verhaal van de roman verweven. Want... de roman spitst zich vooral toe op de betekenis van simpele gebeurtenissen, waarbij de symboliek en synchroniciteit van betekenisvolle kleinigheden een grote rol spelen. Twee voorbeelden. Witje is een van de meisjes in de vriendenkring van vijf. Haar werkelijke naam is Yuzuki, afgeleid van de yuzu-boom, die in de vroege zomer de yuzu, een Japanse citrusvariëteit, draagt. Van de yuzu wordt ook parfum gemaakt. Deze geur draagt op subtiele wijze bij tot de samenhang van betekenis in de roman. Ander voorbeeld. De stromen van massa's mensen op de perrons symboliseren de eindeloos massaal voorbij stromende geschiedenis. Word je het stromen gewaar dan overvalt je een gevoel van belachelijke betekenisloosheid, maar

Haruki Murakami

zoem je in op een moment of een persoon is er altijd iets bijzonders aan de hand. Tegen het eind, als de lezer graag wil weten hoe het afloopt en zich ondertussen heeft overgegeven aan het voorspellen van de afloop, blijkt alles onbeslist, blijken alle wegen open te liggen. Zoals dat in het gewone leven ook het geval is. Zoals ook bij Bash en Soseki, impliceert het inzicht dat alles onbeslist open ligt, de suggestie van een nieuw begin. Het leven loopt dus niet af, maar is de opmaat voor iets nieuws.
Murakami lijkt met het grootste gemak van de wereld te schrijven. Dit is zijn 17e roman. Het gemak waarmee hij schrijft is op het roekeloze af. Laat me het zo formuleren. Toen ik begon te lezen, kreeg ik de indruk dat het een zoveelste vlot geschreven, spannende maar ook wat oppervlakkige roman van hem zou worden, met hier en daar wat uitglijders, overbodige en niet goed functionerende passages, ietwat melodramatische passages, niet-uitgewerkte symboliek, uitlopend in een mooi, maar niet zo duidelijk slot. Zo leek het ook precies te gaan. Opnieuw een knap geschreven en boeiende Murakami. Toen kwam het laatste hoofdstuk. Ik kreeg de indruk dat Murakami pas aan het einde van dit boek echt door de muze werd gegrepen. Alsof hij het nu ineens aandurfde: te reizen zonder landkaart. Alsof zijn gedachten ineens vleugels kregen, alsof alle registers open gingen. Alsof de illuminatie niet alleen Tsukuru betreft, maar ook de auteur zelf. Het laatste hoofdstuk is op het eerste gezicht rommelig. Wat gebeurt er nu? Is hij de draad kwijt? Dan ineens merk je: dit hoofdstuk is briljant, diepzinnig en bovendien aangrijpend.

Haruki Murakami, De kleurloze Tsukuru Tazaki en zijn perlgrimsjaren, 2013, Nederlandse vertaling 2014.

Leesvoer

Dichtbundel Frank Martinus Arion

Enige tijd geleden publiceerde Frank Martinus Arion een groot aantal eerder in het Nederlands geschreven gedichten, onder de intrigerende titel Heimwee en de Ruïne. Met een door hemzelf geschreven voorwoord erbij. Nog nooit heb ik iemand op zo elegante, zo subtiele, zo verrassende en toch zo ondubbelzinnige wijze tegen potentiële critici horen zeggen: houd je bek.

Tekst: **Brede Kristensen**

Dat zal ik dus ook maar doen. Echter, niet zonder een opmerking te maken, in de hoop dat hij me dit niet kwalijk zal nemen. We mogen ervan uitgaan dat hij deze gedichten niet voor zichzelf geschreven heeft. Toch? Bovendien zijn ze gepubliceerd, dus kennelijk bedoeld om gelezen te worden. Welnu, we kunnen op twee manieren lezen. We kunnen het geschrevene slikken alsof het een maaltje informatie betreft. Zoiets als een hapklaar brokje met een smaakje dat de een lekker vindt en de ander maar matig. Maar zoals dat bij een maaltje informatie hoort, compleet met interpretatie. Het juiste begrip wordt ons in de mond gelegd. Niemand die zich het hoofd hoeft te breken over de vraag wat de dichter nu eigenlijk bedoelt. Dergelijke poëzie laat zich gemakkelijk verorberen. Gemak dient de mens. De Duitsers hangen daar het labeltje 'kitsch' aan. Uiteraard modieus, want eenvoudig begrip vloeit voort uit mode.
'Om te overleven moet je altijd uit de mond van de mode blijven', zo besluit Arion zijn opmerkelijke voorwoord.

Hij bedoelt uit de mond van de rivier waarin de critici als kaaimannen liggen te azen op hun prooi. Ik neem aan dat hij bang is voor roofzuchtige kaaimannen die zich op een gedicht zullen werpen om het met hun modieuze interpretatie netjes met hun scherpe kaak te vermalen. De dichter komt de kaaiman tegemoet als hij hapklaar dicht. Lezen wordt een kwestie van happen. Sommige gedichten uit deze bundel laten zich gemakkelijk happen. Gelukkig niet alle gedichten. Er zitten er ook tussen die geen gehap dulden, die aan het denken zetten, niet omdat Arion de interpretatiesleutel knap heeft weten te verbergen, maar omdat het gedicht ons in contact lijkt te brengen met het oneindig gecompliceerde bestaan. Die gedichten nopen tot heroriëntatie en sporen aan tot nadenken en ontdekken. Al lezende maken die gedichten ons tot mede-auteurs, om zo te zeggen. Die gedichten gaan rondzwerven in onze ziel. Ze brengen ons in gesprek met de dichter, met onszelf, met ons eigen bestaan, met het universum. De kaaimannen hebben het nakijken.

Languedoc-Roussillon

In het zuidoostelijke kustgebied van Frankrijk, tussen de Spaanse grens en Nîmes, liggen de uitgestrekte wijngaarden van de Languedoc-Roussillon. Het productiegebied is enorm: het beslaat meer dan 214.000 hectaren. Van oudsher levert de regio grote hoeveelheden Vin de Table, tafelwijn die voor dagelijkse consumptie bedoeld is.

Tekst: **Erik van Kampen**

Daarnaast wordt er veel wijn in de regio gemaakt, die gelabeld wordt als Vin de Pays d'Oc. Deze landwijnen zijn zeer betaalbaar en van behoorlijke kwaliteit. Ongeveer 10 procent van de wijnen uit de Languedoc-Roussillon heeft deze appellation.
De meeste wijngaarden in Languedoc-Roussillon liggen in het vlakke kustgebied. Ook aan de hogergelegen voet van de Pyreneeën in het noorden en westen staan druiven aangeplant. Er heerst een aangenaam mediterraan klimaat in het gebied, met warme, droge zomers. De druiven ontwikkelen in de warmte volle en sappige aroma's.
De bodem is samengesteld uit kalksteen, klei, zandsteen en kiezel. Door de vele heuvels, hellingen, stranden en meren bestaan binnen de Languedoc-Roussillon verschillende microklimaten.
Een van de populairste witte druiven in de Languedoc-Roussillon is de Chardonnay. Deze levert hier volle witte wijnen op, die regelmatig op hout rijpen. De fruitige Viognier-druif wordt steeds vaker aangeplant. Viognier Pays d´Oc is een sappige en volle witte wijn, met heerlijk wit fruit, perzik en niet te veel zuren. Ook blauwe druiven als de Cabernet Sauvignon geven in de Languedoc-Roussillon sappige, fruitige wijnen.
Chardonnay: De witte Bourgogne-druif, maar vele malen veelzijdiger dan de Pinot Noir. Chardonnay groeit en rijpt vrijwel overal zonder problemen, behalve in de extremen van de wijnwereld (omdat hij vroeg uitbot is er kans op vorstschade in de lente). Het is 's werelds populairste wittewijndruif, wel licht omdat hij geen bijzondere nadrukkelijke nasmaak heeft. Maar hij neemt met gemak het karakter aan dat de wijnmaker hem wil meegeven.
Grenache Blanc: een verscheidenheid van wittewijndruif die is gerelateerd aan de rode druif Grenache. Zijn wijnen worden gekenmerkt door een hoog alcoholpercentage en een lage zuurgraad, met citrus en/of kruidachtige noten. Haar kracht kan leiden tot overproductie en slapheid. Indien opbrengsten worden gecontroleerd, kan het smaak en lengte dragen op mengsels, met name Rousanne.
Carignan: De uit Spanje afkomstige Carignan behoort tot 's werelds meest geplante blauwedruivensoorten. Buiten Spanje wordt hij vooral gecultiveerd in Languedoc-Roussillon. Als men de druif conventioneel vergist, ontstaat een kleurrijke wijn met behoorlijk wat zuren en tannines. Deze oude stokken produceren vooral op leisteen geconcentreerde en tanninerijke wijnen, die in de melange voor structuur zorgen. Er kunnen aroma´s van specerijen, kruiden en wildbraad ontstaan.
Met 12.662 hectaren en ongeveer 800 wijnboeren eind 2012 is de Languedoc-Roussillon ongetwijfeld de koploper van de Franse wijnstreken op het vlak van biologische wijnbouw. Wij trokken naar de regio en trachtten te achterhalen wat er leeft in deze regio met een enorme diversiteit aan wijnen.
Languedoc-Roussillon is van oudsher een echte wijnregio met veel verschillende terroirs, druivensoorten en herkomstbenamingen.
Al 30 jaar zet men hier in op de kwaliteitsverbetering van de regionale wijnen. De doelstelling is duidelijk: minder volume, meer kwaliteit. De productie van tafelwijn wordt verminderd en de betere wijn komt als landwijn. Het totale wijnareaal daalt in deze regio trouwens jaar op jaar, ook al komen er ook nieuwe wijngaarden bij.
De nieuwe wijngaarden bevatten edelere druivensoorten, soms ook soorten atypisch voor de regio. Bekende streekeigen druiven zoals Carignan en Grenache verdwijnen ten koste van de typische druivensoorten van de Bordeaux.
Ook de productie van Syrah neemt toe. In het gangbare circuit zijn het vooral de nieuwe 'monocépage'-wijnen (gemaakt van één druivensoort) die goed in de markt liggen en ook geëxporteerd worden. De regio beseft het belang van deze 'monocépage'-landwijnen en creëerde er zelfs een gemeenschappelijk merk voor: Sud de France.
De biowijnbouw in de Languedoc-Roussillon zit in volle expansie. Volgens het bureauschap wijn is 7 procent van het wijnareaal in de regio biologisch. De bijna 13.000 hectaren biowijngaarden in deze regio vertegenwoordigen meteen ook een derde van het totale biowijnareaal in Frankrijk. De conversiecijfers zijn al even indrukwekkend. In 2012 steeg het biowijnareaal met 39 procent in vergelijking met het jaar daarvoor. De groei komt zowel van bestaande domeinen die uitbreiden als van nieuwe biowijnboeren.
De biologische wijndomeinen kiezen meer voor de zeldzamer geworden inheemse druivensoorten (in het belang van de biodiversiteit) of experimenteren met voor de regio eerder ongewone druivensoorten.
Nicolas Constant werkt voor de regionale vereniging van biowijnbouwers en biedt de wijnboeren technische ondersteuning. Hij stelt vast dat traditionele streekeigen soorten zoals Grenache en Carignan beduidend meer gekozen worden door de biowijnboeren dan door hun gangbare collega's. "Deze soorten hebben ook het potentieel om een uitstekende wijn te leveren als men zich bij de teelt vooral toelegt op kwaliteit en niet op kwantiteit", stelt Constant. "Extra voordeel is, dat wijnboeren met deze druivensoorten ook beantwoorden aan de voorwaarden voor een Appellation Contrôlée. De meeste biowijnboeren voldoen toch het liefst aan de regels van de herkomstbepaling om zo ook een AOC op hun flessen te hebben. De tendens naar meer monocépage-wijnen is er ook in de biowijnbouw, hoewel de ene druivensoort al gemakkelijker biologisch te telen is dan de andere. Tegenwoordig is de biowijnbouw in de regio al zo ver gevorderd dat er van elke AOC ook wel ergens een biologische variant te vinden is.
Vanzelfsprekend is biowijnbouw moeilijker en kwetsbaarder. Een uitstekende kennis van het ecosysteem en de nodige opmerkzaamheid om snel te reageren op problemen of gevaren is essentieel. De middelen om problemen op te lossen zijn nu eenmaal beperkt, anders dan bij de reguliere wijnboeren. Toch wordt gesteld dat er zich in deze regio weinig problemen voordoen die niet op te lossen zijn.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

B & G Merlot Réserve, Pays d'Oc

Druivensoort: **Merlot**
Streek: **Languedoc, Frankrijk**
Kleur: **Bruinrood**
Geur: **Pruimen, kastanje, tijm**
Smaak: **Intens vol, romig, pruimen, mediterrane tuinkruiden**

Vandaag deze klassieke Merlot-wijn van het zeer gerenommeerde Barton & Guestier.
De Merlot-druiven worden aangepland in het grote gebied van de Languedoc in Zuid-Frankrijk, richting de Spaanse grens.
De wijn gaat circa 8 maanden op eikenhouten vaten uit de Limousin (Zuid-Frankrijk) en dat geeft een mooi vol en rijk karakter mee aan deze wijn.
De smaken die we proeven zijn van rijpe kersen, pruimen en mediterrane kruiden, zoals rozemarijn en tijm. Een milde tanninestructuur geeft de wijn voldoende body en structuur mee. De smaak is het beste te typeren als zacht, vol en toegankelijk.
Deze heerlijke Merlot bevelen wij tijdens de paasdagen aan bij een mooie rollade van varkensvlees met rozemarijnaardappelen en een chutney van donkere pruimen. Daarbij een rijke saus van bospaddenstoelen verrijkt met room, knoflook en tijm. Smullen maar. Fijne paasdagen voor u en uw familie toegewenst.

Santé!

Erik van Kampen, sommelier

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Met de kinderen de keuken in

Tegenwoordig groeien kinderen op met een enorm aanbod van convenience, convenient en fast foods die overal, altijd en vrij goedkoop verkrijgbaar zijn. Deze restaurants rijzen overal ter wereld helaas als paddenstoelen uit de grond. Ook op dushi Kòrsou.

Tekst: **Miriam de Windt**

Obesitas, diabetes, ADHD en zelfs verhoogd cholesterol onder jonge kinderen blijft stijgen, jaar in, jaar uit. Met alle gevolgen van dien voor de kosten van gezondheidszorg, economie en gemeenschapsgelden. De WHO heeft diabetes en obesitas onder kinderen al sinds een paar jaren als een epidemie bestempeld. Dus, nauwelijks tegen te houden? Veel ouders kampen met kinderen die bepaalde voedingsmiddelen absoluut vertikken te eten, ondanks alle 'gezellige' taferelen. Dwingen helpt niet, het werkt alleen maar averechts. Er is een aantal dingen die u niet kunt opdringen bij kinderen. Dit zijn slapen, zindelijk worden en eten. Dus wat kunt u wel doen om kinderen zover te krijgen dat ze bewust gaan kiezen voor gezonde voedingsmiddelen? En vooral... die ze ook lekker vinden?

In dit artikel en volgende artikelen, vindt u ideeën en adviezen om rekening mee te houden en om thuis met uw kinderen te doen. Dit met het doel om ze gezonder te laten eten, zonder dat u achter ze hoeft te staan met de roe van Piet en de staf van Sint.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.
T 889-1788 C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an
Facebookpagina:
facebook.com/ndcsdewindt

'Kleed het leuk aan'

Smaakontwikkeling

Er zijn theorieën en onderzoeken die uitwijzen dat de smaakontwikkeling al in de baarmoeder begint. Een baby zou het vruchtwater al kunnen proeven. Hoe gevarieerder de moeder eet, des te meer went de baby aan verschillende smaken en kan zelfs een voorkeur gaan ontwikkelen.

Bij de geboorte heeft een baby duizenden smaakpapillen. Naarmate wij ouder worden, zijn er steeds minder smaakpapillen. Als volwassene proeft u minder en kunt u dus meer en sterkere smaken aan. Jonge kinderen proeven gewoon 'te veel'. De start met het eten van vast voedsel tussen de 4 en 6 maanden is een hele overgang. Niet alleen krijgt uw kind nu andere smaken dan melk, maar ook een andere structuur en een andere manier van eten. Ook het eten van een lepeltje in plaats van zuigen aan een fles is een hele uitdaging. U kunt hiermee rekening houden bij de eerste hapjes. Baby's willen hun eten vaak lauw (net als melk) en glad en zacht. Uitspugen van het eten betekent niet altijd dat uw baby het eten niet lust. Kan ook afhangen van de mondmotoriek die zich nog moet ontwikkelen: onder meer de vaardigheid om het eten naar achteren in de mond te brengen en de kauwfunctie.

Om te wennen aan de smaak van een bepaald voedsel heeft een kind 10 tot 15 keer nodig. Dus u moet het zelfde blijven aanbieden. Het liefst niet met teveel gemengde smaken en zeker niet met MSG. Zo leert uw kind verschillende authentieke smaken herkennen en waarderen.

Andere tips...

Begin vroeg.U kunt niet vroeg genoeg beginnen met gezonde voeding. Heeft u kleine kinderen en wilt u ze een tussendoortje geven? Probeer fruit of een pakje rozijntjes. Kleine kinderen kennen het verschil nog niet tussen snoepjes en fruit. Op deze manier leer je hen aan om gezonde tussendoortjes te nemen. Zolang u alle maaltijden en verstrekkingen van uw kind zelf bepaalt en in de hand heeft, dient u te zorgen voor zo gezond mogelijke verstrekkingen en maaltijden. Zodra kinderfeestjes en tractaties op school en bij vriendjes/clubs beginnen, bent u deze macht kwijt. Het ergste wat ik met eigen ogen gezien heb is dat tijdens een kinderfeestje er cola in de fles werd gedaan voor een baby. Alhoewel dit jaren geleden is, ik heb er nog steeds nachtmerries van.

Kleed het leuk aan

Maak een feestje van het bord van uw kind. Met oogjes, mond, neus en haren op het bord, wordt gezond eten al een stuk leuker! Voorbedrukte cq beschilderde borden met gedeeltes van gezichten, dieren en voorwerpen, maken het gemakkelijker om het eten van uw kind leuk op te dienen. U kunt de borden ook zelf beschilderen samen met uw kids. Het scheelt zeker in tijd en artistieke inspiratie. Zoek op internet 'images of fun plates for kids' en u vindt meer ideeën.

Laat ze meehelpen

Vraag uw kinderen om mee te helpen met het klaarmaken van de maaltijden. Door ze bij het kookproces te betrekken, raken ze zelf enthousiaster van het resultaat. Kinderen zijn altijd heel trots op hun eigen creatie. En helemaal als pa en ma en de rest van de famile eten wat ze hebben klaargemaakt.

Dit is wat wij samen met u beogen met deze paaseditie van de Ñapa. Deze serie 'Met kinderen de keuken in', is bedoeld om u als volwassene adviezen te geven hoe u kinderen enthousiast kunt maken om te koken en ze op deze manier kennis laat maken met gezonde voeding. Laat uw kinderen in de keuken experimenteren, wel uiteraard met alle veiligheidsmaatregelen. Laat ze zien waar het eten vandaan komt, laat ze proeven, ruiken en beleven. Samen koken wordt dan niet alleen een leuke tijdsbesteding als familie, maar ook een leermoment voor uw kinderen. En als ze gaan studeren en op zichzelf gaan wonen, is 'zelf voor je eten zorgen in plaats van take-out' al een genomen horde in het zelfstandig worden. Jong geleerd, voor altijd gedaan. Veel kookplezier en een prettig Pasen.

Gezocht

Dushi Homes Curacao & Aruba Happy Rentals

Voor kandidaat Huurders & Kopers zijn wij
op zoek naar: kwalitatief goede woningen voor
vakantie verhuur & lange termijn verhuur & verkoop

wilt u meer rendement uit uw woning(en) halen ?
neem dan zeker contact met ons op !

vakantie verhuur- beheer- onderhoud-lange termijn verhuur-verkoop

Aruba: Boegoeroei 13 d info@arubahappyrentals.com +297 5862662
Curacao: Vinik Plaza Sta. Rosaweg 89 info@dushihomes.com +5999 686 2894
www.dushihomes.com
www.arubahappyrentals.com

DE KOKSMAAT
KEUKEN TAFEL & HORECA CULTUUR

Easy to clean, thanks to the Thermolon™ coating inside

Caracasbaaiweg 40 - Tel: 4657980

Paasbrunch (deel 2)

Met de kinderen de keuken in

Met Pasen, en ook op andere feestdagen, is het hét moment om samen te zijn met de familie en het gezellig te maken. Lekker eten hoort daar ook bij. Samen in de keuken staan is leuk en het geeft kinderen ook een gevoel van eigenwaarde als ze zelf hun maaltijd hebben gemaakt, of daarbij hebben geholpen. Kinderen vinden het vaak leuk om in de keuken te helpen, maar het vergt wat begeleiding en geduld. Ook kunnen kinderen niet te ingewikkelde recepten maken en kleine kinderen kunnen beter niet bij het vuur komen of met grote scherpe messen snijden. May, die elke week voor de Ñapa een recept verzorgt, heeft speciaal voor Pasen een brunch samengesteld waarvan de recepten door kinderen (hier en daar met een beetje hulp) gemaakt kunnen worden. Vorige week werden de eerste recepten daarvan gepubliceerd. Deze week volgt de tweede helft.

Kook mee met May.

Zucchini-pannenkoekjes met gerookte zalm

Ingrediënten:
9 kleine zucchini's (2 medium), geraspt
6 eetlepels tarwebloem
3 tenen knoflook, geperst
geraspte schil van 1 citroen
1 ei losgeklopt
1 eetlepel gewone olijfolie
1/2 cup zure room
4 plakken gerookte zalm

Bereidingswijze:
De geraspte zucchini's in een zeef doen, met zeezout bestrooien en 15 minuten laten staan. Afspoelen en met een theedoek al het vocht eruit knijpen.
Met de bloem, knoflook, schil en ei mengen, met zout en peper op smaak brengen.
De olie in een koekenpan verhitten en van het beslag pannenkoekjes bakken.
Op elk bordje 2 pannenkoekjes op elkaar leggen. Daarop zure room en gerookte zalm. Met zwarte peper bestrooien.
Voor 4 à 6 personen.

Pannenkoekjes met bananen en stroop

Ingrediënten:
1 cup tarwebloem
1 theelepel bakpoeder
snufje zout
2 eieren, gesplitst
1 eetlepel fijne kristalsuiker
1 cup melk
1 theelepel canola-olie
2 bananen, in plakjes
Canola-olie of ongezouten roomboter om te bakken
stroop en aardbeien om te serveren
poedersuiker

Bereidingswijze:
De tarwebloem met het bakpoeder en een snufje zout zeven in een kom. Kuiltje in het midden maken.
In een andere kom de eigelen, de suiker, de melk en de olie samen kloppen en in het kuiltje van de droge ingrediënten gieten, goed roeren tot het beslag glad is (niet te lang!). Door een grove zeef gieten en 30 minuten afgedekt in de koelkast laten rusten.
Voorzichtig de bananen door het beslag scheppen.
De eiwitten kloppen en door het beslag vouwen.
Beetje olie of 10 gram roomboter in een teflonpan verwarmen boven een middelmatig laag vuur en voor elke pannenkoek 2 eetlepels beslag in de pan doen en in 2 minuten bruin bakken, keren en nog 1 minuut aan de andere kant bakken. Herhalen met de rest van het beslag, de pan af en toe schoonvegen en steeds boter of olie toevoegen. De pannenkoekjes warm serveren met aardbeien en stroop, bestrooid met poedersuiker.
Voor 14 pannenkoekjes.

Zweedse aardappelsalade

Ingrediënten:
2 pond Idaho-aardappelen, in blokjes en gekookt
6 lente-uien, heel fijn gesneden
1/2 cup platte peterselie, grof gehakt
1/2 cup dille, fijn gehakt
Voor de dressing:
1 eetlepel fijne kristalsuiker
1 eetlepel Dijon-mosterd
1/3 cup extra virgin olijfolie
2 eetlepels witte wijnazijn

Bereidingswijze:
Alle ingrediënten van de salade in een kom mengen.
De ingrediënten van de dressing in een kleine kom doen, roeren en over de salade schenken.
Voorzichtig omscheppen.
Voor 4 à 6 personen.

'Sticky buns' met kaneel

Ingrediënten:
450 gram broodmeel
50 gram fijne kristalsuiker
85 gram ongezouten roomboter, in stukjes
1 eetlepel droge gist
2 eieren, losgeklopt
150 ml gewone melk, lauw
Vegetarische olie om in te vetten
Voor de vulling:
2 theelepels kaneel
85 gram lichtbruine basterdsuiker
100 gram pecannoten
Voor bovenop:
125 gram gesmolten ongezouten roomboter + extra
125 gram maple-stroop
50 gram lichtbruine basterdsuiker
100 gram pecans, gehakt

Bereidingswijze:
In een kom het meel, de suiker en een theelepel zout inwrijven met de boter tot het op broodkruimels lijkt. De gist erdoor mengen. De eieren met de melk toevoegen en erin 10 minuten een soepel en luchtig deeg van kneden (kan ook met de mixer met kneedhaken)
Naar een met olie ingevette kom overhevelen en met een theedoek of met plastic folie afdekken. Op een warme plaats in volume laten verdubbelen.
De vulling: De kaneel, de suiker en de pecannoten in de keukenmachine fijn hakken.
Het deeg kneden, in tweeën delen en elk deel uitrollen tot een rechthoek van 25/35 cm. Elk deel met de helft van de gesmolten boter bestrijken en met de vulling bestrooien. Met een deegroller de vulling in het deeg drukken. Het deeg stevig oprollen, te beginnen aan de lange kant. De uiteinden sluiten.
Elke rol in 8 stukken snijden. Twee bakplaten met gesmolten boter bestrijken. De rest van de boter met de maple-stroop mengen. Over de bodem van de bakplaat schenken en insmeren, met de pecannoten bestrooien. De buns op de bakplaat arrangeren met een ruimte van 2 cm rondom de bun.
Afdekken en 30 minuten laten rijzen. Intussen de oven tot 350 graden Fahrenheit voorverwarmen.
De buns 30 minuten bakken in de voorverwarmde oven.
Warm serveren met de 'sticky' kant boven.

Eet smakelijk, May

Puzzels.

PRIJSPUZZEL

Horizontaal:
2. Afbijten; 6. muziekdrama; 12. godsspraak; 15. de plicht hebben; 17. Turks gerecht; 18. deel van het bestek; 20. Finland; 21. edelgrootachtbaar; 22. Japanse vouwkunst; 25. haal met de tong; 26. reukwater; 29. glooiing; 30. harde klap; 33. van U; 35. familie; 37. honingbij; 39. mager; 40. een blijk van waardering geven; 42. hoofddeksel; 43. Griekse letter; 45. Zijne Doorluchtige Hoogheid (Fr.); 46. ingewijde; 48. bijwoord; 50. Bijbelse figuur; 51. docente; 52. iemand die de maat opneemt.

Verticaal:
1. Russisch-orthodox priester; 2. maar matig; 3. rivier in Rusland; 4. tast; 5. oude lengtemaat; 7. na de middag; 8. rode verfstof; 9. mannelijk dier; 10. koraaleiland; 11. breuk; 13. hoofdstad van Letland; 14. kinderspeelgoed; 16. Arabische titel; 18. door middel van; 19. haringachtig visje; 23. make-upartikel; 24. rivier in Frankrijk; 26. mannetjesbij; 27. scheepstouw; 28. zak; 29. deel van een breuk; 31. kannetjeskruid; 32. afvallige; 34. barenspijn; 36. ondermeer; 38. klap; 40. draagtoestel; 41. aanduiding; 44. brandgang; 47. aanwijzend vnw.; 49. symbool ijzer; 50. kanaalpeil.

1	■	2	3	4	5		■	6	7	8	9	10	■	11
12	13					■	14	■	15				16	
17					■	18		19	■	20				
21			■	22	23				24		■	25		
■		■	26								27	■		■
28	■	29					■	30				31	■	32
33	34			■	35		36			■	37		38	
39			■	40						41	■	42		
43			44		■	45			■	46	47			
	■	48			49	■		■	50				■	
51							■	52						

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Caroline Lacle
Seroe Blanco 56-R
Aruba

Orniel Dors
Seru Fortunaweg 51
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2 tijdens kantooruren. Bonaire: Shon Ma Carolina, Kaya Nikiboko Noord 18.

Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744.

ZWEEDSE PUZZEL

dochter v. Minos / zonnescherm		gebrek / en meer andere		stomp van een boom		een en ander		gedorste halmen / Bijbelse figuur		bedeesd / boom	
				veelvoud van tien / korte versregel							
altijd / pop van taai-taai						klimaatregelaar / nachtspiegel					
							reuzenvogel / in orde				gevangeniskamer
windrichting		helder klinkend / westerlengte							inhoudsmaat / vader		
			Denemarken (op auto's)			afschrift					
rivier in Duitsland					trapper						

CRYPTOGRAM

					1	2		3
4		5		6	■		■	
	■		■		■		■	
	■	7						
8			■		■	■	■	
	■	■	■		■	9		
10		11						
	■		■	■	■			
12								

Horizontaal:
1. Muzikaal gebalk achter je slee (4); **4.** Dit spel is raak (5); **7.** Dienstverlening waar men slag van heeft (7); **8.** Kleinste eenheid voor een paard (3); **9.** Lof uit het verleden (3); **10.** Behalve aanklampen ook nog pek gebruiken (7); **12.** Waterwegen van de televisie (7).

Verticaal:
2. Romario mist een arm volgens deze lijn (4); **3.** Opnieuw gereed voor de verdediging (6); **4.** Fractuur van een vis? (8); **5.** Bed van een vervelende griet (4); **6.** Vermoeid aan een stuurinrichting in het verzet (6); **9.** Cijfers van twee voegwoorden (4); **11.** Gewicht van tien miljoen centen (3).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

N	G	N	I	R	E	D	E	O	V	N	N	A
E	S	E	D	I	S	F	F	O	IJ	E	E	S
K	O	T	S	E	R	P	T	L	E	O	E	R
K	L	L	A	P	O	N	E	T	P	R	U	K
U	N	E	U	A	N	V	E	A	O	E	S	R
R	E	N	T	T	L	M	P	O	L	E	U	U
D	K	E	I	S	A	P	B	K	L	E	P	J
M	K	N	A	F	E	N	P	F	R	E	M	K
L	U	N	A	A	E	O	S	A	U	T	Y	IJ
A	R	I	G	E	O	U	T	T	A	S	L	K
K	N	W	T	L	T	T	R	L	E	L	O	R
D	A	S	N	I	S	E	E	S	E	L	S	O
O	A	A	R	E	D	D	E	N	D	G	K	O
O	A	I	B	N	K	O	O	R	O	E	E	D
D	P	S	O	N	E	P	P	O	F	H	E	R
S	A	D	G	I	D	E	L	L	O	V	R	L

Aanloopkleur
Aanrukken
Asbest
Donder
Doodkalm
Doorkijkjurk
Drukken
Foppen
Gaai
Kletsnat
Leeds
Meteen
Nopal
Offside
Olympus
Papoea
Presto
Regeltoestel
Rhone
Rook
Slaapplaats
Spiritusfles
Stee
Steenboor
Velijn
Voedering
Volledig
Winnen

© Puzzelland/140419

SUDOKU

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

LIGHT

	5					7	9	4
			9	3		2	5	8
2				8				6
	8		4		9	6	1	
		7	3		1	5		
9							7	
5		9	1	4				
			8					1
4				6	3			

HEAVY

	9	8			7	1		
			8					
5		2					4	
	6		7					
7			1	9				
						8		
		3				2		9
	1		9	4				
	8		6					

OPLOSSINGEN VORIGE KEER

Light

5	8	6	7	4	9	2	1	3
1	2	4	6	8	3	5	9	7
3	9	7	5	2	1	8	4	6
4	1	8	2	3	5	7	6	9
9	5	2	4	6	7	3	8	1
6	7	3	1	9	8	4	2	5
7	6	9	8	5	2	1	3	4
2	3	1	9	7	4	6	5	8
8	4	5	3	1	6	9	7	2

Heavy

2	7	8	4	9	6	1	3	5
3	5	9	7	2	1	6	8	4
6	1	4	8	5	3	2	9	7
5	9	1	3	7	4	8	6	2
7	2	6	1	8	5	9	4	3
8	4	3	9	6	2	7	5	1
9	3	2	5	1	8	4	7	6
4	6	7	2	3	9	5	1	8
1	8	5	6	4	7	3	2	9

Cryptogram:
Horizontaal: 1. Ober; 4. rafel; 7. inmaken; 8. enk; 9. zin; 10. asperge; 12. totebel. Verticaal: 2. Blik; 3. rennen; 4. relevant; 5. flik; 6. lommer; 9. zeil; 11. pot.
Woordzoeker:
Kwantiteit

Zweedse puzzel

■	Z	■	P	■	K	■	D	■	M	■	O
T	O	G	O	■	A	A	N	K	O	O	P
■	D	A	R	T	S	■	A	R	E	N	A
M	A	L	T	O	S	E	■	A	D	E	■
■	N	■	O	B	E	R	O	N	■	V	A
C	I	E	■	B	I	■	L	I	T	E	R
■	G	N	O	E	■	O	M	G	A	N	G

Prijspuzzel

O	■	I	M	A	G	O	■	K	N	O	T	S	■	A
L	A	A	G	T	E	■	T	■	O	N	W	A	A	R
I	N	T	R	O	■	M	O	L	■	D	A	G	E	R
E	T	A	■	N	I	A	G	A	R	A	■	O	R	E
■	E	■	F	I	R	M	A	M	E	N	T	■	O	■
K	■	T	R	E	E	M	■	B	E	K	A	F	■	E
A	R	I	A	■	N	O	T	I	E	■	K	I	N	K
T	E	L	■	Z	E	E	H	E	L	D	■	D	I	S
O	E	L	O	E	■	T	O	K	■	I	N	E	P	T
O	■	E	L	I	A	■	R	■	E	V	O	E	■	E
G	E	N	E	S	I	S	■	K	N	A	L	L	E	R

Reclame

In de auto word ik regelmatig overspoeld door reclamespots op de radio. Bij één station hoor ik altijd een lijzige stem. Een dame die waarschijnlijk wordt ingehuurd om alle spots in te spreken. De stem is zo vlak en uitdrukkingsloos dat ik al snel wegzap ter voorkoming van een slaapaanval achter het stuur met als gevolg een daverende aanrijding. Ik ben dan wel ogenblikkelijk wakker, maar dit terzijde. Maar je zou het als reclamemaker niet moeten willen, toch? Als ik naar de twee 'hipste' zenders van het eiland luister, staat de muziek me wel aan. Maar er is één presentator waar mijn nekharen van overeind gaan staan. Tijdens zijn onbenullige praatjes legt hij op elke laatste lettergreep nadrukkelijk de klemtoon. Zodra hij mijn oren binnendringt, maak ik dat ik naar de concurrent kom. Waar ik dan weer wordt geconfronteerd met nog knulliger commercials. Ik bedoel: wie, welke 'reclamemaker' verzint in vredesnaam een spot op de melodie van Vader Jacob? Kan het nog irritanter en amateuristischer? Maar ja, hij blijft wel hangen, voeg ik er eerlijksheidshalve aan toe. Anders noem ik het hier niet. In Nederland ben ik zo'n tien jaar werkzaam geweest in de reclamewereld. Een leuke tijd, hard gewerkt, gevloekt maar veel gelachen, dus never a dull moment. Toen reed je nog met je werktekening naar de klant om goedkeuring te krijgen. Op de overlay werden nog wat kleine wijzigingen aangebracht en dat was dat. Enfin, ik weet dat die tijd niet te vergelijken is met het huidige proces. Ik zou niet weten hoe het er tegenwoordig op een reclamebureau aan toe gaat, maar ik denk dat de essentie hetzelfde gebleven is. Wordt er nog op zaterdag gewerkt vanwege een new business presentatie, die altijd, maar dan ook ALTIJD op het laatste moment werd voltooid? Ik kan me herinneren dat we een zeer belangrijke presentatie hadden voor Singapore Airlines. Als je die als klant binnenfietste dan was dat een prestatie van formaat. Tijdens de presentatie werden er luxe broodjes geserveerd; het was tenslotte een lange zit. Het ene broodje was nog mooier belegd dan het andere en het geheel zag er prachtig uit. Een collegaatje en ik serveerden de opgemaakte schalen en werden geacht de hele boel op een counter in de vergaderzaal te zetten. Op onze tenen slopen we de ruimte binnen. Zachtjes, zachtjes, om vooral de aandacht bij de presentatie te laten houden. Maar ik schatte de grootte van de schaal en de ruimte van de counter verkeerd in. Ik plaatste de schaal op een dusdanige wijze dat hij in een fractie van een seconde omkiepte en de luxe broodjes mij om de oren vlogen. Ik moet zeggen dat de garnering, bestaande uit tomaten, komkommer en slablaadjes uitstekend bij het dessin van de vloerbedekking paste. De presentatie viel stil en een paar seconden werd er niets gezegd. Je kon een speld horen vallen, zelfs op de vloerbedekking. Totdat één der aanwezigen begon te grinniken. Gelukkig was het een meneer die tot het gezelschap van de potentiële klant behoorde, zodat in no time iedereen zat te schateren. Mijn ontreddering was compleet, maar achteraf konden we er nog om brullen. De tijd dat we met zijn allen brainstormden over een themacampagne van Grand Marnier staat me ook nog helder voor de geest. Nogmaals: het was een geweldige tijd. Maar als ik nu naar de radio luister, bekruipt mij het trieste gevoel dat zelfs in mijn reclametijd de spotjes beter en stukken professioneler in elkaar zaten dan nu op Curaçao. Alstublieft, doe er iets aan!

Huntu Kòrsou.

Natuurlijke samenwerking

Ik kan er gewoon niet over ophouden. Schrijven over samenwerking. Wat het is en vooral over de voordelen ervan. Ik ben van mening dat een duurzame ontwikkeling van een land gegarandeerd is als alle stakeholders, van burger tot overheid, bereid zijn samen te werken en verantwoordelijkheid willen dragen en luisterend naar elkaars behoefte, vanuit vertrouwen een 'better quality of life' vorm geven.

Tekst: **Shakti-Aroena Lakhi**

Een juiste samenwerking zie ik als een synergie, waarbij alle partijen elkaar aanvullen en er individueel beter van worden. En dat het effect volgens een digitale encyclopedie: 'groter is dan elk van de samenwerkende partijen afzonderlijk zou kunnen bereiken.' Ik noem het ook wel een één plus één is drie effect.
Een sprekend voorbeeld hiervan is Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA), een regionaal samenwerkingsverband tussen alle natuurparkbeheerders van de Benedenwindse en Bovenwindse eilanden. Deze non-profit-organisatie is een synergie tussen Fundacion Parke Nacional Arikok Aruba, Stinapa Bonaire, Carmabi Foundation Curacao, St. Eustatius National Parks Foundation, Saba Conservation Foundation en Nature Foundation St. Maarten. Eén ding hebben zij gemeen met elkaar: zij zetten zich in voor een prachtig groen Caribisch Koninkrijk. Een 'natuurlijke' samenwerking.
Een aanleiding voor het ontstaan van DCNA was dat er op de eilanden gebrek was aan een lange termijn financiële ondersteuning van de bescherming van verschillende natuurgebieden. Er moest een 'Trust Fund' komen dat de kosten van het beheer van deze gebieden zou moeten dekken zodat tegelijkertijd gewerkt kon worden aan natuurbescherming op lange termijn. In januari 2005 was het zover en was DCNA een feit. Zes organisaties die gezamenlijk 11 wettelijk aangewezen natuurgebieden op het land en in zee beheren waren het erover eens dat zij voor grote uitdagingen stonden die alleen op overkoepelend niveau aangepakt kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan de invasie van de lion fish in onze zee die ons koraal en dat van onze zustereilanden bedreigt.
Deze manier van krachtenbundeling heeft verschillende voordelen. Een hiervan is dat via DCNA de zes organisaties op een hoger niveau natuur en milieu op het land en in zee kunnen beschermen. Tevens kunnen zij gezamenlijk duurzaam economische ontwikkeling promoten wat juist voor deze regio zo belangrijk is omdat het toeristen naar de eilanden trekt. Samen sta je dus altijd sterk.
Met het geld dat DCNA van onder meer het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en de Nationale Postcodeloterij krijgt, wordt het beheer van de natuurparken ondersteund en de kennisuitwisseling tussen en capacity building van de organisaties bevorderd. Zo geeft DCNA hulp bij het monitoren van de biodiversiteit op de eilanden, zodat in de gaten wordt gehouden hoe de natuur ervoor staat. Ook ondersteunt DCNA op het gebied van vogelbescherming door het ontwikkelen van een monitoringssysteem dat kan helpen bij het traceren van bedreigingen die de vogelpopulatie kunnen aantasten. Het ontwikkelen van educatief materiaal zoals vogelkaarten hoort hier ook bij.
Zo ziet u maar weer dat een samenwerking zoals DCNA strategisch gezien niet alleen bijdraagt aan een 'better quality of life' op Curaçao, maar in het gehele Caribische Koninkrijk. Een duurzame ontwikkeling op meganiveau is concreet.

Huntu Kòrsou

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Ex-astronaut Wubbo Ockels: ‘Curaçao heeft een

Acht minuten na de start, met een vaart van 28 duizend kilometer per uur, gaan de motoren van het ruimteveer Challenger uit. Met deze snelheid ligt Willemstad 18 minuten vliegen van Amsterdam. Wubbo Ockels (68) kijkt over zijn schouder naar de plek waar hij net vandaan komt. Daar ligt de aardbol, als een ruimteschip in een onmetelijke zwarte ruimte met een dun blauw vlieslaagje op koers rond de zon. “Toen wist ik het”, zegt Ockels. “Ik heb een plicht om mijn verhaal te vertellen. Mijn verhaal over duurzaamheid en beter omgaan met dat ruimteschip: er is echt maar één aarde!”

Tekst en foto’s: **Dick Drayer**

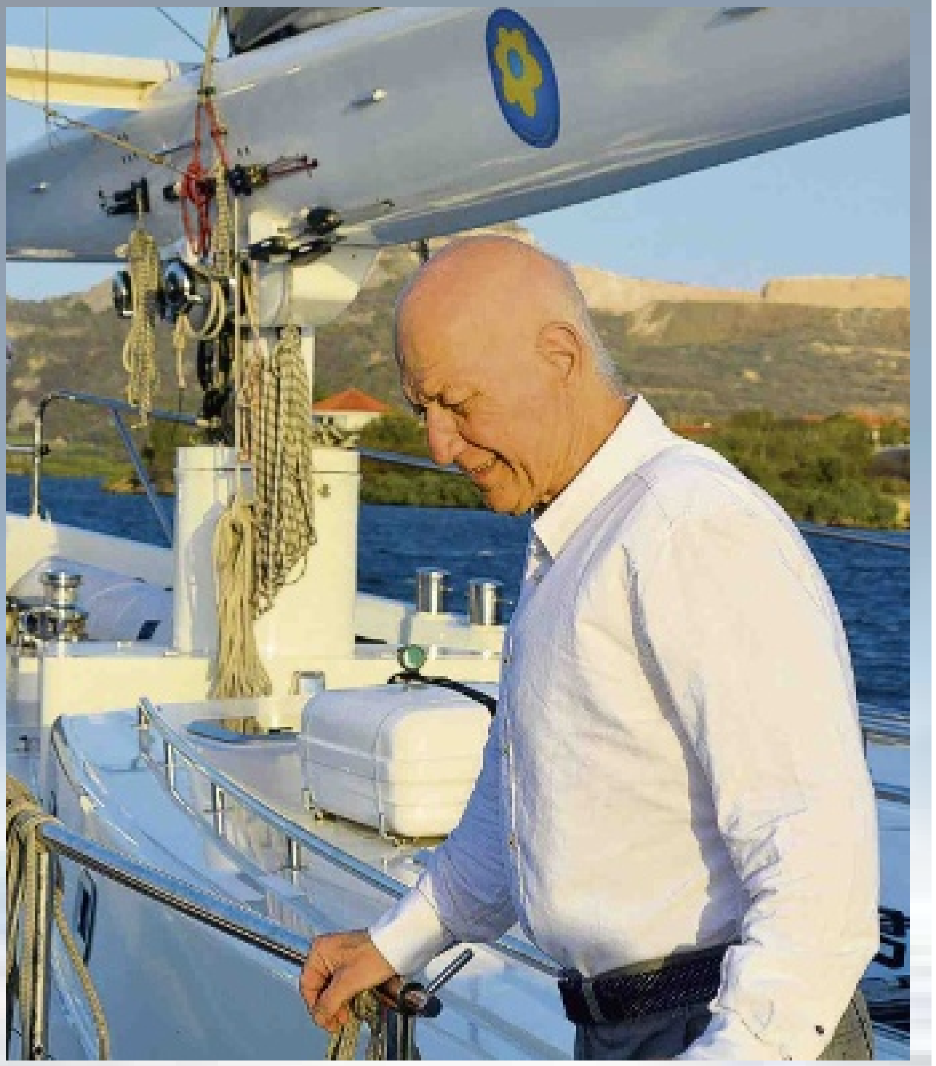

De eerste Nederlandse astronaut is te gast op de Curaçao Yacht Club. Zijn schip, de Ecolution is voor groot onderhoud gekomen vanuit Aruba. Het innovatieve en inmiddels beroemde zero-emissi-on zeilschip ligt daar nog wel een maandje. Vorige week mochten genodigden en sponsors op uitnodiging van Billy Jonckheer, president van de club in het Spaanse Water, een voet aan boord zetten en zich laten voorlichten door Joos Ockels, de vrouw van Wubbo.

Zelf spaarde hij zijn energie voor een inspirerende lezing later die avond. De geplaagde astronaut is ziek. Ernstig ziek. In 2008 werd bij toeval een vergevorderde niertumor bij hem geconstateerd. De tumor werd succesvol verwijderd, maar vorig jaar maakte Ockels bekend dat er een maand eerder opnieuw niercelkanker bij hem is ontdekt. De kanker blijkt een agressieve vorm te hebben en is uitgezaaid naar zijn longvlies. Ockels laat zich vanaf het najaar behandelen in het MD Anderson Cancer Center in Houston. Als deze behandeling aanslaat, heeft hij naar eigen zeggen nog één tot twee jaar te leven.

> “De ruimte is waardeloos en levensgevaarlijk”

Ruimteschip

Het verhaal dat Ockels deelt met zijn publiek brengt hem terug naar die eerste minuten in de ruimte, 31 oktober 1985. “Het beeld dat ik had was waanzinnig, een overweldigend perspectief. Je kent die foto’s natuurlijk wel; foto’s vanuit de ruimte, waarbij de aarde als een halve bol in het donker hangt. Als je dat beeld met eigen ogen ziet en beleefd gaat er een schok door je heen. Wow, waar ben ik? Ik ben los, ik sta buiten, weg van de aarde. Je krijgt snel het besef dat je daar verloren rondcirkelt, als je niets doet.”

“De ruimte is niets, pikkedonker. Het is er koud, tweehonderd graden Celsius onder nul. Geen lucht om te ademen. Er is geen leven, geen geschiedenis, er zijn geen delfstoffen. Eigenlijk is die ruimte waardeloos en levensgevaarlijk. En dan kijk je naar die blauwe bol met dat dunne vliesje atmosfeer er omheen en dan besef je dat alles wat waarde heeft daar is. De natuur, je vrienden, je familie: alles wat het leven waardevol maakt, is daar.”

“Die bol zweeft daar driehonderd kilometer onder je. Ik besefte dat alles wat waarde heeft in het leven, verzameld ligt op wat ik dan maar noem: het enige ruimteschip dat wij hebben. Er is geen reserve-aarde. Hoe anders keek ik op dat moment naar onze aarde dan die miljarden mensen die daar op dat

Wubbo Ockels ernstig ziek, maar vol plannen: “Green Aruba kan ook op Curaçao.”

Wubbo Ockels: overvloed aan vrije energie'

Joos Ockels

moment op rondliepen en bezig waren met hun eigen dingen?"
"De kwetsbaarheid van dat dunne vliesje rond de aarde is zo zichtbaar in de ruimte. Twintig kilometer maar, tot aan de ruimte! Een vliesje dat het verschil maakt tussen leven en de dodelijke ruimte waar ik was. Ik heb me dat onvoldoende gerealiseerd toen ik op aarde was. Ik voel het daarom als een plicht, als een opdracht om iedereen deelgenoot te maken van dit besef. Ook hier op Curaçao. Juist hier op Curaçao!"

Begrijpen of niet

Joos valt Wubbo bij. "Dat besef en de roeping kwam niet zomaar uit de lucht vallen. Na zijn terugkeer uit de ruimte duurde dat wel even. Zo'n idee om de mensen deelgenoot te maken ontwikkelt zich stap voor stap en krijgt dan vorm. Je moet niet vergeten dat het toen 1985 was. Het besef van wat er met de aarde gebeurt, wat wij mensen er mee doen, was toen heel anders dan nu, in deze eeuw. Pas veel later wisten we en kregen we de bevestiging dat dat wat we met de aarde doen, niet zo oké is."
Gunnar Gouverneur is kapitein op de 'Ecolution'. Het schip geeft handen en voeten aan de gedachte van duurzaamheid die Ockels en zijn team willen uitstralen. Gunnar is van Curaçao, maar woont met vrouw en twee kinderen in Nederland. Hij is samen met Wubbo en zijn vrouw opgestapt in Scheveningen. Voor hem is de boodschap van Ockels wat het is: "Je begrijpt het of je begrijpt het niet. Het is niet iets onbereikbaars, gezweef. Nee, het is heel tastbaar. We zitten niet meer in een tijd dat de aarde plat was. We weten wat we hebben en dat moeten we koesteren. Mijn schip moet goed zijn. Ik kan niet op zee zijn, problemen krijgen en heimwee krijgen naar het vaste land, omdat mijn zaken niet op orde zijn. Zeker dit schip. Het zit vol met duurzame snufjes, het is een feest om kapitein te zijn op dit schip."

Windmolen

Joos legt uit dat de Ecolution eigenlijk een windmolen op het water is. Een energie-autonoom zeilschip dat innovatief is in energiewinning, energieopslag en zeilvoering. Het schip heeft als motto en leidraad 'autonomie' en is een demonstratief en educatief voorbeeld voor de interesse en acceptatie van een duurzame ontwikkeling op aarde. Een schip dat zo min mogelijk fossiele brandstof gebruikt. Voor extra power en veiligheid zijn er twee dieselmotoren van elk 55 Kw die ook op biodiesel draaien.
"Deze autonomie bereikt het schip door tijdens het zeilen substantiële energie te genereren. Er zijn maar drie tot vijf zeildagen nodig om drie weken comfortabel te kunnen leven aan boord", zegt Joos. "Er ligt voor elfduizend kilo aan accu's in de boot. Wij hebben twee met een skeg beschermde roeren, die steken twee meter. Zo diep is het schip. Daarnaast hebben we een zwenkkiel, die uitgestoken zes meter diep steekt. Dat heb je ook wel nodig als je zoveel zeil hebt. Tussen die twee roeren zitten twee schroeven van 90 centimeter. Beide verbonden met een elektromotor aan de accubank. Het schip is gemaakt voor comfort, niet voor snelheid. We hebben zelfs vloerverwarming, maar dat is hier niet echt nodig. Het systeem is prachtig, maar remt wel af. Dat is een beetje het dilemma van energie opwekken terwijl je vaart. Die 'molens' onder water remmen af."
Gunnar valt Joos bij. "Bij de bouw van het schip in 2007 was dit nog geen proven technologie. Tijdens de oversteek naar Aruba hadden we een ICT-er aan boord, die de software van de energieopwekking aanpaste of herschreef. Het programma moest een goede balans zoeken, zodat het schip bij energie-opwekking niet teveel snelheid verloor. Bij mindere wind, ga je ook minder opwekken, maar je wilt wel de juiste snelheid in knopen aanhouden."

De ex-astrounaut gaf vorige week een inspirerende lezing.

Curaçao

Wubbo Ockels wil zijn gehoor graag overtuigen dat er geen enkele reden is voor Curaçao om achter te blijven bij Aruba. Op dat eiland heeft de astronaut met zijn team bijna een jaar gewerkt aan een duurzaam Aruba. "Green Aruba kan ook op Curaçao", zegt Ockels. Mike Eman is ambitieus. Die wil in 2020 niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. Mind you: dat is al over zes jaar! Wat belangrijker is, is dat hij de goede richting opgaat. Dat moet Curaçao bedenken."
"Een duurzame toekomst is een toekomst met werkgelegenheid", zegt Ockels. "En ook een leukere toekomst. Curaçao is net als Aruba een fantastisch eiland met een enorme potentie. Jullie hebben een overvloed aan vrije energie. Meer dan menig ander volk op deze aarde. Er is een enorme hoeveelheid zon, gratis. Er is altijd wind, gratis. En er is koud zeewater, nu nog gratis. Als het eiland nu investeert, kan het over twintig jaar een windmolen uitzetten, omdat er te veel energie is."
"Je hebt er wel iemand voor nodig die een voortrekkersrol wil vervullen, zoals Eman op Aruba. Ik ken de situatie op Curaçao niet goed genoeg, maar duurzaamheid moet gedragen worden door iedereen. De overheid moet dat faciliteren, want niet iedereen kan die keuze zelf maken; die elektrische auto is nog te duur, net als zonnepanelen. En heel belangrijk: er is sprake van een echte transitie. Dingen gaan anders werken. Weg van fossiele brandstof, over op alternatieve bronnen. Dan moet je ook zorgen dat de grote partijen, die nu geld verdienen aan fossiele brandstoffen met je gaan samenwerken. Die hebben ook belangen. Als je daar geen rekening mee houdt, krijg je verzet en gaat het niet lukken."

Isla-raffinaderij

Volgens Ockels heeft Curaçao bovendien nog een ander probleem. "Curaçao heeft veel afwisseling, meer dan Aruba. Het is hier ongelofelijk mooi: een prachtig heuvellandschap en mooie huizen. Veel geschiedenis. Maar het eiland heeft ook een reusachtig probleem: het grootste deel van de vooral arme bevolking zit met slechte lucht die ze inademen."

Dat moet toch een keer aangepakt worden, veranderen. Curaçao weet niet waar ze heen wil met die raffinaderij, zijn daar in ieder geval minder strak in. Wellicht goeie plannen, daar niet van. Als je de Annabaai invaart ervaar je hoe geweldig mooi Willemstad is. En hoe zoveel mooier Willemstad kan zijn, als die raffinaderij weg is. Als daar huizen staan, met steigers en restaurantjes aan een mooie baai. Dat kan een ongekende weelde zijn voor alle Curaçaoënaars."

"Ik ben ziek. Dus plannen is moeilijk. Maar als Curaçao mij zou benaderen om richting te geven aan fundamentele duurzaamheid op het eiland, dan steek ik m'n handen graag uit de mouwen. Dat noem ik 'happy energy'."

Gezonde roulatie op de werkvloer

Mens & Werk

Tegenwoordig houden veel bedrijven de deur gesloten voor nieuwe werknemers. Ze hebben wel mensen nodig, maar het is te kostbaar om meer mensen in dienst te nemen. Men zal het dus moeten doen met de mensen die er al werken. Helaas functioneert niet iedereen zoals het bedrijf zou willen.

Tekst: **Judice Ledeboer**

Sommige werknemers hebben al jaren dezelfde functie en ze zijn ingedut. Ze doen hun werk op de automatische piloot, hebben dikwijls geen behoefte om zichzelf nieuwe dingen aan te leren en steunen en kreunen als ze moeten leren werken met nieuwe apparatuur en systemen.

De productiviteit van deze werknemers is vaak laag. De werkgever ziet deze werknemers liever vertrekken om ruimte te maken voor nieuw bloed in het bedrijf, maar hij kan niet iemand ontslaan omdat hij te langzaam werkt en geen initiatief toont. Er moeten dus andere ideeën ingezet worden om het vuur bij de mensen op de werkvloer weer te laten branden zodat er meer productiviteit is en de mensen ‘waardevol’ zijn voor het bedrijf.

Een van deze ideeën is om aan functieroulatie te doen. Niet alleen in de directie of bij kaderleden, maar ook bij mensen in de uitvoering. Medewerkers die al jaren bij dezelfde werkgever werken kennen het bedrijf meestal van binnen en van buiten. Hoe langer mensen bij een bedrijf werken hoe meer kennis en ervaring er is en dat moet gekoesterd worden. Maar eerder is al gezegd dat het ook kan voorkomen dat medewerkers uitgekeken zijn op hun werk. Vaak zien ze geen mogelijkheden om in een andere functie aan het werk te gaan maar ook de werkgever geeft niet altijd de ruimte om binnen de organisatie ander werk te gaan doen. En juist de werkgever moet de mogelijkheid bieden om aan functieroulatie te doen. Nu veel medewerkers tot hun 65e moeten doorwerken is het juist noodzakelijk om iedereen aan het werk te houden. De werkgever moet er dus voor zorgen dat de werknemers niet vastroesten in hun functie.

Functieroulatie kan ook worden toegepast als de verhouding tussen een werknemer en manager of andere collega’s niet meer goed is. Of als de werknemer werkzaamheden moet doen die hem fysiek te zwaar zijn geworden. Werknemers melden zich dikwijls ziek bij conflictsituaties en fysiek zware belasting op het werk en dat kost de werkgever veel geld. Beter is het om de werknemer een andere functie binnen het bedrijf aan te bieden. Daar moet natuurlijk onderling goed over gesproken worden. De werkgever zal misschien zelfs moeten zorgen voor bij- en/of omscholing. Dat kost hem op den duur minder dan een zieke werknemer die langdurig thuis zit.

Bij functieroulatie is het natuurlijk niet altijd mogelijk om werknemers promotie te laten maken, maar er kan misschien wel geschoven worden op de werkvloer binnen hetzelfde bedrijf. Een werknemer kan bijvoorbeeld overstappen van de ene afdeling naar de andere of van de ene locatie naar de andere, binnen eenzelfde functie, maar op een andere plek. Dan werkt hij met andere collega’s, de sfeer is er wellicht anders en hij krijgt te maken met een andere manager. Al deze facetten kunnen leiden tot een totaal andere kijk op het bedrijf en dan raken de werknemers die eerst zijn ingedut in hun functie weer gemotiveerd, waardoor ze productiever zijn.

Functieroulatie is helaas niet altijd mogelijk bij een klein bedrijf met weinig werknemers, maar daar is iets anders mogelijk, namelijk het ruilen van werk voor bijvoorbeeld één dag per week. Door te wisselen van werkplek wordt het werken gevarieerder. Dat is eigenlijk alleen maar mogelijk als de mensen van gelijk niveau zijn en iedereen moet eraan meewerken. Door te wisselen van werkplek ervaren de werknemers hoe het is op een andere plek en krijgen ze daardoor meer respect voor het werk van de ander en worden ze misschien ook geprikkeld om verder te leren en zich te ontwikkelen om ander werk te kunnen doen. Er zijn werknemers die ooit als administratief medewerker begonnen en door zichzelf te ontwikkelen hoger op kwamen door de kennis die ze opdeden. Dat is ook terecht. Ze hebben hun kennis vergroot en verdienen een betere functie.

Een groot probleem dat bij veel organisaties en instellingen voorkomt is dat de oude garde blijft zitten. Veel mensen die al lang gepensioneerd zijn, behouden hun functie, terwijl er ruimte gemaakt moet worden voor jongeren. Er zijn genoeg jonge Curaçaoënaars die gedegen opleidingen hebben gevolgd, maar ze blijven hangen in banen die ver beneden hun niveau zijn. Door de gepensioneerden te laten genieten van hun pensioen en de jongeren door te laten stromen komt er vanzelf een gezonde roulatie op gang. Ook in deze situaties zal de werkgever iets moeten doen.

Quality in progress
Training COSO 2013: Implementing the Framework
10 & 11 June 2014
In collaboration with the Institute of Internal Auditors Chapter USA (IIA), we’re organizing a two-day training in Curaçao about the importance of implementing the COSO Framework.
Visit our website for more details at **www.pwc.com/dutch-caribbean**.
pwc
© 2014 PricewaterhouseCoopers Curaçao. All rights reserved.

Over organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Nog steeds wordt de theorie van Maslov (1943) effectief gebruikt. Zijn leer is nog steeds volkomen correct en toepasbaar maar met drie belangrijke aanvullingen.

Tekst: **Jan de Ruijter**

Boven niveau 5, het streven naar zelfontplooiing, is niveau 6 gekomen van whole-life success omdat zelfontplooiing teveel betrekking heeft op werk en carrière en mensen tegenwoordig niet alleen streven naar geluk en succes op werkgebied maar ook op het terrein van familie, gezondheid, studie, financiën, hobbies, spiritualiteit en de samenleving.

Ging het bij Maslow nog om Individual Fulfillment, individuele zelfontplooiing, in de huidige tijd van de kennis- en diensteneconomie gaat het om Mutual Fulfillment, de doelen van het bedrijf en de medewerker die beide worden nagestreefd.

De motivatie- en inspiratiemiddelen die worden ingezet op Maslow's niveaus 3, 4, 5 en 6 (de niveaus 1 en 2 worden bereikt door middel van salaris), zijn niet langer one-size-fits-all-middelen maar worden custom-tailored vanuit het perspectief van elke medewerker toegepast. En dat vereist een andere houding van de tegenwoordige moderne manager vergeleken met de oude command & control manager. De manager oude stijl permitteerde zich het personeel niet te kennen. De moderne manager kent zijn personeelsleden, heeft belangstelling voor hen, begeleidt en coacht hen, kent hun doelen, ambities, voorkeuren, hobbies en voelt zich betrokken met hun wel en wee. Hij inspireert en beloont hen dan ook rekening houdend met hun voorkeuren en doelen. Bij systemen van maandelijkse mutual goal setting komen niet alleen doelstellingen van het bedrijf naar voren maar ook de doelstellingen van de medewerker, hij wordt geëvalueerd of afgerekend op het behalen van de maandelijkse resultaten en beloond met dingen die voor hem als individu echt van waarde zijn.

In bedrijven waar ik deze systemen heb mogen opzetten wordt veel succes behaald. Maar het is geen gemakkelijk proces. Om te beginnen vereist het een geheel ander patroon van denken.

A change of mindset

Als er ooit behoefte is geweest aan een complete, voltallige, totale mentaliteitsverandering is het nú. Aan de kant van werknemers en aan de kant van werkgevers. Aan de kant van wat we in de toekomst zullen blijven noemen medewerkers, collega's, associates en aan de andere kant organisaties, managers en leiders. De mindset, de mentaliteit van de oude werknemer en werkgever past niet in de nieuwe tijden en de oude werknemer en werkgever kunnen niet langer succesvol zijn in de nieuwe tijden. Maar ondanks dat de kennis van wat we nodig hebben er is, blijft het moeilijk om de nieuwe mindset, de nieuw houding, mentaliteit, attitude in de praktijk te brengen. En dat is geen wonder.

De oude mindset heeft vele honderden jaren bestaan, de oude mindset is tweede natuur geworden en elk gevecht tegen die natuur is moeilijk. De oude gewoonten hebben honderden jaren oefening gehad en het is moeilijk ze af te leren. Niet voor niets verzuchtte de Nederlandse managementspecialist, de ook op de Antillen bekende prof. Mathieu Weggeman dat er maar weinig veranderd is in managementland. Gelukkig hebben we wel de kennis en weten we precies hoe de nieuwe mentaliteit moet zijn en hoe succesvol die is, maar helaas wordt de nieuwe mentaliteit in de dagelijkse praktijk veel te weinig gebruikt en is er in de praktijk dus maar heel weinig veranderd als we management van tegenwoordig vergelijken met management van 1900, 1950, 1970 en 2000.

De oude werknemer

Aan de kant van de werknemers zal er in de toekomst geen ruimte meer zijn voor oud gedrag. Voor een houding en voor zaken zoals apathie, onbetrokkenheid, ongeïnteresseerdheid, de kantjes ervan aflopen, niet presteren, de vier c's van complaining, criticizing, competing en comparing, gewoontes zoals liegen, roddelen, jaloezie en arrogantie, is geen plaats meer in de werkplaats van morgen. En nog minder voor zelf-protectie (dat heb ik niet gedaan, gezegd, gehoord), egoïsme, vechten, verwijten, de schuld geven, manipuleren, schreeuwen, bedreigen, beledigen en somt u al het slechte gedrag maar op dat voor velen bijna vaste gewoontes zijn geworden en vult u de lijst maar verder aan.

Om tot de nieuwe groep van succesvolle medewerkers, collega's en associates te behoren is een transformatie nodig naar de nieuwe mindset.

Die nieuwe mindset beslaat 11 nieuwe, aan te leren gewoontes die door oefening vaste karakteristieken worden:

1. Competentie, de nieuwe medewerker zal bovenal bekwaam moeten zijn in zijn beroep. Zonder professionele bekwaamheid kan niemand een goede medewerker zijn. Dit is essentieel en staat buiten elke discussie.
2. Kwaliteit en excellence in alles wat we doen. Alles wat we elke dag doen, wat dan ook, behoort van kwaliteit te zijn.
3. Pro-activiteit, verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag, voor je werk en voor je toekomst. Je realiseren dat je zelf je toekomst bepaalt en daar hard aan werken.
4. Engagement. Het betrokken zijn bij en met je werk en je daarvoor echt inzetten, met passie, met liefde en plezier tegenover de onverschilligheid en ongeinteresseerdheid van 'it's just a job'.
5. Zelfmotivatie; motivatie is iets dat intrinsiek behoort te zijn. Het groeit uit het besef dat iedereen eigenlijk voor zichzelf werkt, eigenlijk self-employed is, we werken om onze eigen doelstellingen, verlangens en wensen waar te maken en die wensen en verlangens motiveren ons, we doen onze uiterste best om onze verlangens waar te maken.
6. Ownership, het gevoel dat je het werk in een bedrijf doet alsof je de eigenaar van dat bedrijf bent. Met dezelfde inzet en trots. Niet iets doen dat je nooit zou doen als je de eigenaar was.

Deze zes duidelijke karakteristieken staan boven de streep voor iedereen die een succesvolle medewerker wil zijn. Ze zijn vereist en betekenen een heel ander gedrag dan voorheen in de tijden van onverschilligheid en ongeïnteresseerdheid. Er is geen toekomst voor marginale performers. In de steeds moeilijker wordende toekomst is er alleen nog ruimte voor high performers. Daar is geen enkele twijfel over. Eenieder zal deze zes kwaliteiten moeten beheersen. En daarbij oud gedrag dienen af te leren. Terecht wijst Hamel Prahalad (Competing for the Future) erop dat het in de toekomst niet alleen gaat om leren maar dat ontleren een belangrijke vaardigheid zal zijn!

Dan zijn er nog de volgende vijf vereisten die handig zijn voor de medewerker zelf, voor zijn geluk en succes. Het zijn de cherries on the pie om volledige fulfillment te bereiken in de negen bovenstaande onderdelen van iemands totale en volledige geluk.

1. Een missie en visie hebben voor je leven en voor je toekomst. Kies bewust een richting en volg die richting door middel van een onmiddellijke missie en een langetermijnvisie. Stel een stappenplan op met doelen en werk daaraan.
2. Make it happen. Doe, en neem actie tegenover het oude 'complacency'.
3. Geloof in continuous learning en continuous improving en pas deze principes op jezelf toe.
4. Streef naar whole-life succes op alle deelgebieden zoals familie, gezondheid, opleiding, werk, financiën, carrière, vrije tijd en hobbies, spiritualiteit en de samenleving.
5. Bereik je geluk en succes doormiddel van persoonlijke doelen te stellen.

Goal setting is en blijft hét middel om tot succes te komen. Diegenen die deze 11 nieuwe karakteristieken beheersen en in praktijk brengen zullen zeer zeker succes op hun weg vinden. In mijn dagelijkse praktijk blijkt het elke keer weer dat medewerkers met heel veel enthousiasme deze materie in zich opnemen. Maar om het ook daadwerkelijk in de praktijk te brengen vereist dit tegelijkertijd een verandering van mindset van de werkgever. En dat is nog een heel ander verhaal!

(Wordt vervolgd)

Burgerplatform (3)

Islelly Pikerie verricht een promotieonderzoek naar het effect van drie specifieke beleidsinterventies op het gebied van Good Governance en naar de vraag of Good Governance wel in te passen is in de Curaçaose cultuur. In een serie van enkele artikelen belicht ze verschillende aspecten van Good Governance. Vandaag het traject Burgerplatform (deel 3).

Tekst: **Islelly Pikerie**

Alhoewel een Burgerplatform internationaal vaak ingezet wordt als ad- hoc participatievorm betreft het hier een institutie die beleidsinitiatieven neemt en/of beoordeelt. Het Platform zet participatietrajecten op en voert deze uit met medewerking van een selecte groep burgervrijwilligers en publieke actoren.

Het Burgerplatform zou in het eerste kwartaal van 2010 middels Eilandsverordening opgericht worden. Hierna zou het eerste bestuur geselecteerd worden door vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, voorgedragen door het Bestuurscollege, en benoemd door de Eilandsraad. Het bestuur zou haar werkzaamheden beginnen per 1 juli 2010. Vanaf het begin van 2011 zouden de eerste participatietrajecten uitgevoerd worden, waarna eind 2011 een jaarverslag gepresenteerd zou worden met de bereikte doelstellingen.
Het project behelsde de oprichting van een Burgerplatform met de volgende hoofdkenmerken. Het was een vehikel voor geïnteresseerde burgers om beleid te initiëren, te beoordelen en te evalueren, en de uitkomsten ervan direct en op periodieke basis te bespreken met het Bestuurscollege.

Het faciliteerde directe communicatie tussen burgers en het Bestuurscollege, maar was geen nieuwe bureaucratische schakel binnen het beleidsproces. Het was organisatorisch en financieel volledig onafhankelijk van bestuurders. Het was representatief voor de gehele burgerbevolking.
Met het Burgerplatform werd aldus een door de wet erkende instituut in het leven geroepen, die als vaste gesprekspartner van het bestuur ging functioneren.
De naam 'Burgerplatform' moet in brede zin worden geïnterpreteerd. Het werd gebruikt als de naam voor de organisatie, en dus niet in de zin van de specifieke participatievorm burgerplatform.
Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke participatievormen, die afhangen van de fase van de beleidscyclus waarop invloed wordt uitgeoefend, en die afhangen van het participatieniveau. Het Burgerplatform is daarbinnen één mogelijke participatievorm.

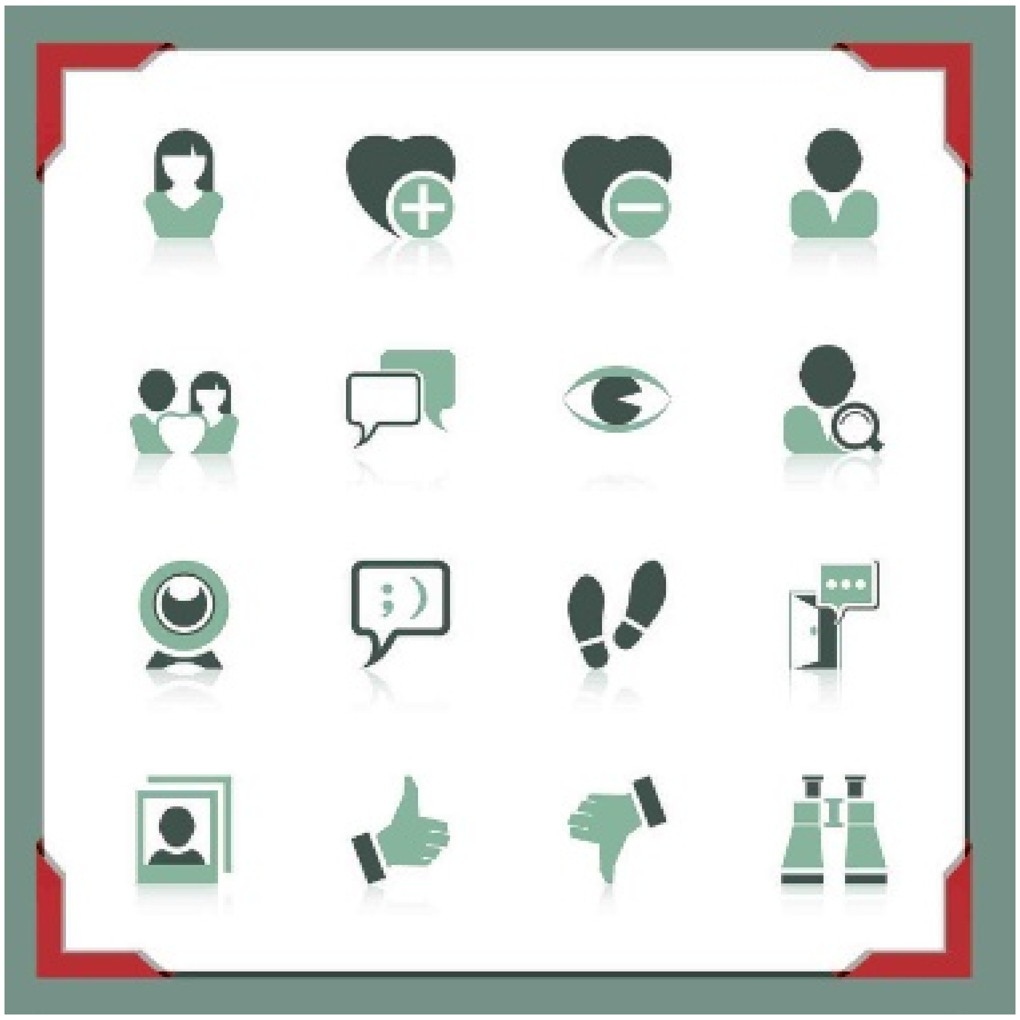

In de literatuur wordt het burgerplatform beschreven als een platform waarin burgers en maatschappelijke organisaties beleidsadvies geven. Deze methode is een combinatie van de consensusconferentie, werkatelier en de enquête. In een burgerplatform nemen ongeveer honderd burgers en maatschappelijke organisaties deel. Een burgerplatform komt meestal minstens vijf bijeenkomsten van gemiddeld een dagdeel bij elkaar, in een kleine setting per onderwerp.

Participatievormen:

1. Workshop: hoge effectiviteit mits gekoppeld aan trainingen en werkelijke bevoegdheden voor burgers.
2. Publieke bijeenkomst: Matige effectiviteit, tenzij gecombineerd met andere vormen.
3. Gemeenschappelijke planning: Matige effectiviteit, tenzij burgers aantoonbaar betrokken zijn bij besluitvorming.
4. Focusgroepen: Lage effectiviteit, vanwege toepassing in beginfasen traject.
5. Comités: Hoge effectiviteit, vanwege continue betrokkenheid burgers.
6. 'Public Hearing': Hoge effeciviteit, door concrete inputs van burgers.
7. Rondetafels: Hoge effectiviteit.
8. Gemeenschappelijke projectteams: Hoge effectiviteit, mits goed contact tussen teamleden en hun achterban blijft bestaan.
9. Enquêtes: Matige effectiviteit, tenzij deelnemers kunnen participeren in vervolgtraject.

Een opvallende conclusie uit de bovenstaande opsomming is dat sommige participatievormen weinig voorkomen, maar wèl effectief zijn.

Vrijwilligers

Gezien de schaalgrootte van Curaçao is er een aantal specifieke zaken waarmee rekening gehouden moet worden. Zo kunnen er voor bepaalde beleidsonderwerpen participatievormen aangewezen zijn, waarvoor een zeker opleidingsniveau van de participerende burgers nodig is. Denk aan debatten, projectgroepen en expertmeetings. De bevolkingsgroep met een hoger opleidingsniveau is echter op een eiland als Curaçao in absolute zin gering van omvang. Daarenboven kenmerkt de Curaçaose samenleving zich door hechte familiale en persoonlijke banden. Het is niet waarschijnlijk dat er een grote (50 à 100), relatief anonieme groep van betrokken burgers kan worden gevonden die geïnteresseerd is in openbaar bestuur en tegelijkertijd niet al op een andere wijze politiek actief zijn (geweest). Het mag niet zo zijn dat het Burgerplatform geregeerd gaat worden door persoonlijke belangen (bijvoorbeeld politiek, commercieel). Er zou dan een soort schaduwparlement kunnen ontstaan, dat door pressiegroepen - hoe goed bedoeld ook - structureel gebruikt gaat worden om druk uit te oefenen op de overheid.

Het Burgerplatform moet juist het vehikel zijn voor burgers, die zich incidenteel en relatief anoniem willen inzetten voor een specifiek beleidsonderwerp.
Tot slot is van belang om op te merken, dat het Burgerplatform tot taak heeft de burgerparticipatie bij beleidsonderwerpen te bevorderen, en niet het bekritiseren van individuele politici in de media.

In tegenstelling tot de Curaçaose situatie, is het concept van burgerparticipatie binnen het proces van beleidsontwikkeling in een groot aantal landen wel breed ontwikkeld.

Hiertoe zijn reeds lange tijd geleden theorieën ontwikkeld, die daarna langzaam maar zeker hun toepassing vonden. Zo wordt bijvoorbeeld in Nederland op gemeentelijk niveau uitvoering gegeven aan richtlijnen of wetgeving met betrekking tot burgerparticipatie op rijksniveau. Ook in andere regio's zoals Latijns-Amerika wordt burgerparticipatie succesvol toegepast bij de realisering van grote en kleine projecten, op lands- regionaal en gemeenteniveau. Richtlijnen en gedragscodes voor participatie zijn ontwikkeld in het kader van internationale samenwerking, door organisaties zoals de OECD en de Verenigde Naties.

Alles lag inderdaad klaar voor de introductie van een Burgerplatform op Curaçao. Door de grote stroom aan werkzaamheden in het kader van het staatkundige traject kwam dit traject stil te liggen. Dat was jammer. Want het zou juist hebben gezorgd voor een sterkere inkadering van deugdelijkheid van bestuur in het nieuwe Land Curaçao.

Belangenvermenging en tegenstrijdig belang bij rechtspersonen

Natuurlijke personen (waaronder u en ik) zijn dragers van rechten en plichten. Rechtspersonen zijn dat ook. Natuurlijke personen zijn tastbaar, terwijl rechtspersonen een vondst zijn van de wetgever. Rechtspersonen bestaan omdat de wet dat in het algemeen bepaalt. Voorbeelden van rechtspersonen zijn naamloze vennootschappen ('NV'), besloten vennootschappen, verenigingen met rechtspersoon en stichtingen.

Tekst: **Mildred G.M. Schwengle**

In Aruba is de NV de meest voorkomende rechtspersoon. De daad van oprichting betreft het verlijden van een oprichtingsakte door een notaris. Deze oprichtingsakte behelst de Statuten van de NV. Behalve de naam en doelomschrijving van de NV worden ook de regels die moeten worden nageleefd daarin opgenomen. Aanvullende regels kunnen worden vastgesteld bijvoorbeeld in reglementen. De Statuten en de reglementen moeten in overeenstemming zijn met de wet.

Natuurlijke personen verrichten rechtshandelingen door zelf te handelen of te handelen middels een (wettelijke) vertegenwoordiger. Hoe zit dat nu bij de NV?

De wet bepaalt dat de NV door de directie wordt vertegenwoordigd en dat de Statuten deze vertegenwoordigingsbevoegdheid kunnen beperken. Te denken valt aan gevallen waarbij de directie alvorens een rechtshandeling te verrichten goedkeuring behoeft van de algemene vergadering van aandeelhouders of de Raad van Commissarissen. Bij een meerhoofdige directie kunnen de Statuten ook dwingend voorschrijven dat de NV slechts vertegenwoordigd kan worden door meerdere directieleden gezamenlijk. Indien de Statuten op dit punt niet worden nageleefd, kan interne en externe aansprakelijkheid van de directie en/of het directielid het gevolg zijn.

Hoe zit het nu indien de directie zich aan deze regels houdt, maar er daarbij sprake is van belangenvermenging of tegenstrijdig belang (hierna: 'tegenstrijdig belang')?

Op de eerste plaats: de wet (artikel 124 Wetboek van Koophandel) staat toe dat Statuten bepalen dat de directie bevoegd is om een rechtshandeling te verrichten namens de NV ondanks het bestaan van een dergelijk tegenstrijdig belang. Dit zogenaamde wegschrijven van de tegenstrijdige-belang regel moet dan wel expliciet in de Statuten staan.

Indien de Statuten het niet wegschrijven, geldt dat diezelfde Statuten mogelijkerwijs een voorziening daarvoor treffen (hoe te handelen ingeval van tegenstrijdig belang) en zoniet dan is de wet de redding omdat die bepaalt dat de algemene vergadering van aandeelhouders iemand moet aanwijzen om de betreffende rechtshandeling te verrichten. Wordt dit stramien vervolgens niet gevolgd dan kan de betreffende rechtshandeling mogelijkerwijs worden aangetast en kan de interne en externe aansprakelijkheid van de directie en/of het directielid hier om de hoek komen kijken.

Valt hiermee het doek voor de wederpartij van de NV en de directie en of het directielid? Niet per se. De Hoge Raad heeft immers inzake het onderhavige leerstuk de zogenaamde abstracte leer verlaten en toetst in concreto. Volgens de huidige leer van de Hoge Raad betekent dit, dat niet alleen getoetst moet worden of er 'in theorie' sprake is van tegenstrijdig belang, maar dat aan de hand van merites van de zaak concreet moet worden getoetst.

Wat is de kern van de regel inzake tegenstrijdig belang? Waar maakt de wetgever en in het verlengde daarvan de rechtspraak zich druk om?

Ingevolge de rechtspraak is de tegenstrijdig-belang bepaling ingegeven vanuit de beschermingsgedachte: het belang van de vennootschap (waaronder het belang van crediteuren, aandeelhouders / stakeholders en werknemers). De strekking is te voorkomen dat de directie van de NV zich bij zijn handelen (met name) laat leiden door zijn persoonlijk belang in plaats van uitsluitend het belang van de vennootschap dat hij heeft te dienen. De Hoge Raad heeft in het Bruil-arrest de maatstaf hiervoor geformuleerd. Het dient daarbij te gaan om zodanig onverenigbare belangen dat in redelijkheid kan worden betwijfeld of een directie zich bij zijn handelen uitsluitend heeft laten leiden door het belang van de vennootschap (op integere en onbevoordeelde wijze) en de daaraan verbonden onderneming. Of er sprake is van tegenstrijdig belang dient te worden beantwoord met inachtneming van alle relevante omstandigheden van het geval.

Ter afsluiting nog het volgende: de discussie over tegenstrijdig belang is niet beperkt tot het vennootschapsrecht. Zo is het bijvoorbeeld in Nederland ook actueel in het verbintenissenrecht, bestuursrecht en onder meer het effectenrecht. Verwezen wordt naar de herziene Wet Melding Zeggenschap die is opgegaan in de Wft. Die wet beoogt onder meer een indicatie te geven van eventuele belangenverstrengelingen. Ook de implementatie van de richtlijn Marktmisbruik in Nederland is een voorbeeld. Deze richtlijn behelst onder meer de introductie van een verplichting om bij het verstrekken van publieke informatie belangen openbaar te maken. De leidende gedachte lijkt te zijn dat belangen openbaar moeten worden gemaakt, althans bekend moeten worden gemaakt aan degenen die eventueel nadeel zouden ondervinden van wat wel genoemd wordt 'onaanvaardbaar' tegenstrijdig belang.

De Centrale Bank van Aruba lijkt als toezichthouder en daarbij gehanteerde richtlijnen en beleid in bepaald opzicht een vergelijkbare koers te varen.

De Arubaanse en de Nederlandse wetgeving wemelden niet van wetsartikelen inzake tegenstrijdig belang. Zou dat wenselijk zijn? Behoort de wetgever het in zijn eentje te doen? Moeten sommige fundamentele veranderingen in governance alleen via wetgeving te worden nagestreefd? Of moeten de betrokkenen regels inzake tegenstrijdig belang internaliseren tot sociale normen? Food for thought?

Mildred G.M. Schwengle is advocaat en partner bij HBN Law op Aruba

Bestemming Curaçao.

‘Ook op Curaçao hebben de mensen haast’

Naam: Gert Hagemans en Corrie Hagemans-Zieck
Komen uit: Rosmalen, Nederland
‘Business or Pleasure?’: ‘Pleasure’
Aantal dagen: 82
Verblijven bij: Een zus van Corrie

Tekst en foto: **Roxanne Martha**

Gert Hagemans en Corrie Hagemans- Zieck komen sinds 2008 één keer per jaar voor een langere periode naar Curaçao om te overwinteren.

Het echtpaar ontmoette elkaar ongeveer 40 jaar geleden op Curaçao. Gert werkte toen als hoofd van de Totolikaschool en Corrie als politieagente bij het verkeerspark. Gert bezocht regelmatig het verkeerspark met de scholieren van de Totolikaschool en ze leerden elkaar op die manier beter kennen. Later trouwden ze en in 1977 ging het echtpaar naar Nederland om zich daar te vestigen. Gert heeft tot 2008 als docent speciaal onderwijs gewerkt. Corrie is inmiddels ook met pensioen. “Zes maanden bleek na een paar keer toch te lang om op Curaçao te zijn”, zegt Gert. “Onze sociale contacten zitten toch voornamelijk in Nederland en zes maanden is te kort om die contacten te onderhouden. Door zes maanden hier te zijn en zes maanden in Nederland heb je eigenlijk ook geen thuisgevoel. Je zit dan in een spagaathouding. Vandaar dat we dit jaar besloten om drie maanden op Curaçao te verblijven in plaats van zes.” In die periode bezochten ze veel vrienden en familie. Corrie: “Natuurlijk zijn we ook gaan zwemmen en naar het casino geweest. We hebben ook flink wat inkopen gedaan. Wat dat betreft hebben we ruimschoots bijgedragen aan de Curaçaose economie”, zegt Corrie lachend. “We houden verder allebei van vissen”, gaat Corrie verder. “Ook dat hebben we een paar keer gedaan. Dan gaat het niet eens per se om het vangen. Het is voor ons gewoon een leuke manier om van de zon te genieten. Liggen zonnen is een beetje saai.” Corrie en Gert hebben ooit wel overwogen om weer op Curaçao te gaan wonen, maar besloten toch om in Nederland te blijven. Gert: “Curaçao is niet wat het geweest is. Er is door de jaren heen veel veranderd. Vroeger kon je hier zomaar bij iemand op bezoek gaan en je was altijd welkom. Tegenwoordig moet je toch wel een afspraak maken.” Corrie: “Vroeger was het in het algemeen zo dat de mannen werkten en de vrouwen thuis waren. Die konden dan altijd wel bezoek ontvangen. Maar tegenwoordig werkt zowel de man als de vrouw en hebben ze daarnaast ook andere bezigheden.” Gert: “Het is allemaal dus wat zakelijker geworden en mensen hebben net zoals in Nederland, altijd haast.” “Ook de mentaliteit op het eiland is veranderd”, meent Corrie. “Mensen gooien gewoon hun vuil op straat waardoor het eiland behoorlijk vervuild is. Het lijkt alsof de Curacaoënaars niet van hun eiland houden, anders zouden ze dat nooit doen. Maar de belangrijkste reden om in Nederland te blijven is omdat Nederland heel veel faciliteiten en diensten kent, die er op Curaçao niet zijn. Ik heb bijvoorbeeld last van reuma en op Curaçao is er geen reumatoloog.” Overwinteren op Curaçao is de afgelopen zes jaar een vaste gewoonte geworden van de familie Hagemans. Toch is het niet zeker of ze volgend jaar weer komen. “Of we volgend jaar komen, hangt af van de gezondheid van mijn moeder”, verklaart Gert. “Zij is inmiddels 91 jaar oud. Dat is een behoorlijke leeftijd en dat betekent helaas dat het niet gek zou zijn dat ze op het een of andere moment heen zou gaan. Het zou jammer zijn dat het net zou gebeuren als we drie maanden weg zijn. We moeten het dus heel goed overwegen.”